

КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

В сила от 13.07.1991 г.

Обн. ДВ. бр.56 от 13 Юли 1991г.,
изм. ДВ. бр.85 от 26 Септември 2003г., изм.
ДВ. бр.18 от 25 Февруари 2005г., изм. ДВ.
бр.27 от 31 Март 2006г., изм. ДВ. бр.78 от 26
Септември 2006г., изм. ДВ. бр.12 от 6
Февруари 2007г., изм. и доп. ДВ. бр.100 от
18 Декември 2015г.

Преамбюл

Ние, народните представители от Седмото
Велико народно събрание, в стремежа си да
изразим волята на българския народ,

като обявяваме верността си към
общочовешките ценности: свобода, мир, хуманизъм,
равенство, справедливост и търпимост;

като издигаме във върховен принцип
правата на личността, нейното достойнство и
сигурност;

като съзнаваме неотменимия си дълг да
пазим националното и държавното единство на
България,

прогласяваме своята решимост да
създадем демократична, правова и социална
държава,

за което приемаме тази

КОНСТИТУЦИЯ

Глава първа. ОСНОВНИ НАЧАЛА

Чл. 1. (1) България е република с
парламентарно управление.

(2) Цялата държавна власт произтича от
народа. Тя се осъществява от него непосредствено
и чрез органите, предвидени в тази Конституция.

(3) Никак част от народа, политическа
партия или друга организация, държавна

CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA

*Prom. SG. 56/13 Jul 1991, amend. SG. 85
/26 Sep 2003, amend. SG. 18/25 Feb 2005, amend.
SG. 27/31 Mar 2006, amend. SG. 78/26 Sep 2006,
amend. SG. 12/6 Feb 2007, amend. and suppl. SG.
100/18 Dec 2015*

Preamble

We, the Members of the Seventh Grand National
Assembly, guided by our desire to express the will of the
people of Bulgaria, by pledging our loyalty to the universal
human values of liberty, peace, humanism, equality, justice
and tolerance; by holding as the highest principle the rights,
dignity and security of the individual; in awareness of our
irrevocable duty to guard the national and state integrity of
Bulgaria, hereby promulgate our resolve to create a
democratic, law-governed and social state, by establishing this

CONSTITUTION

Chapter one. FUNDAMENTAL PRINCIPLES

Art. 1. (1) Bulgaria shall be a republic with a
parliamentary form of government.

(2) The entire power of the state shall derive from
the people. The people shall exercise this power directly and
through the bodies established by this Constitution.

(3) No part of the people, no political party nor any
other organization, state institution or individual shall usurp
the expression of the popular sovereignty.

<p>институция или отделна личност не може да си присвоява осъществяването на народния суверенитет.</p>	
<p>Чл. 2. (1) Република България е единна държава с местно самоуправление. В нея не се допускат автономни териториални образувания.</p> <p>(2) Териториалната цялост на Република България е неприкосновена.</p>	<p>Art. 2. (1) The Republic of Bulgaria shall be an integral state with local self-government. No autonomous territorial formations shall exist.</p> <p>(2) The territorial integrity of the Republic of Bulgaria shall be inviolable.</p>
<p>Чл. 3. Официалният език в републиката е българският.</p>	<p>Art. 3. Bulgarian shall be the official language of the Republic.</p>
<p>Чл. 4. (1) Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.</p> <p>(2) Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Република България участва в изграждането и развитието на Европейския съюз.</p>	<p>Art. 4. (1) The Republic of Bulgaria shall be a law-governed state. It shall be governed by the Constitution and the laws of the country.</p> <p>(2) The Republic of Bulgaria shall guarantee the life, dignity and rights of the individual and shall create conditions conducive to the free development of the individual and of civil society.</p> <p>(3) (new – SG 18/05) The Republic of Bulgaria shall participate in the establishing and the development of the European Union.</p>
<p>Чл. 5. (1) Конституцията е върховен закон и другите закони не могат да ѝ противоречат.</p> <p>(2) Разпоредбите на Конституцията имат непосредствено действие.</p> <p>(3) Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което не е било обявено от закона за престъпление към момента на извършването му.</p> <p>(4) Международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.</p> <p>(5) Всички нормативни актове се публикуват. Те влизат в сила три дни след обнародването им, освен когато в тях е определен друг срок.</p>	<p>Art. 5. (1) The Constitution shall be the supreme law, and no other law shall contravene it.</p> <p>(2) The provisions of the Constitution shall apply directly.</p> <p>(3) No one shall be convicted for action or inaction which at the time it was committed, did not constitute a crime.</p> <p>(4) Any international instruments which have been ratified by the constitutionally established procedure, promulgated and having come into force with respect to the Republic of Bulgaria, shall be considered part of the domestic legislation of the country. They shall supersede any domestic legislation stipulating otherwise.</p> <p>(5) All legislative acts shall be promulgated and shall come into force three days after the date of their promulgation unless otherwise envisaged by the acts themselves.</p>

<p>Чл. 6. (1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права.</p> <p>(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.</p>	<p>Art. 6. (1) All persons are born free and equal in dignity and rights.</p> <p>(2) All citizens shall be equal before the law. There shall be no privileges or restriction of rights on the grounds of race, nationality, ethnic self-identity, sex, origin, religion, education, opinion, political affiliation, personal or social status or property status.</p>
<p>Чл. 7. Държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.</p>	<p>Art. 7. The state shall be held liable for any damages caused by illegitimate rulings or acts on the part of its agencies and officials.</p>
<p>Чл. 8. Държавната власт се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна.</p>	<p>Art. 8. The power of the state shall be divided between legislative, executive and judicial branches.</p>
<p>Чл. 9. (1) (Предишен текст на чл. 9 - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Въоръжените сили гарантират суверенитета, сигурността и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.</p> <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Дейността на въоръжените сили се урежда със закон.</p>	<p>Art. 9. (1) (prev. text of Art. 9 – SG 12/07, in force from 01.01.2008) The armed forces shall guarantee the sovereignty, security and independence of the country and shall defend its territorial integrity.</p> <p>(2) (new – SG 12/07, in force from 01.01.2008) The activity of the armed forces shall be regulated by a law.</p>
<p>Чл. 10. Изборите, националните и местните референдуми се произвеждат въз основа на общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване.</p>	<p>Art. 10. All elections, and national and local referendums shall be held on the basis of universal, equal and direct suffrage by secret ballot.</p>
<p>Чл. 11. (1) Политическият живот в Република България се основава върху принципа на политическия плурализъм.</p> <p>(2) Нито една политическа партия или идеология не може да се обявява или утвърждава за държавна.</p> <p>(3) Партиите съдействат за формиране и изразяване на политическата воля на гражданите. Редът за образуване и прекратяване на политически партии, както и условията за тяхната дейност се уреждат със закон.</p> <p>(4) Не могат да се образуват политически партии на етническа, расова или верска основа, както и партии, които си поставят за цел</p>	<p>Art. 11. (1) Politics in the Republic of Bulgaria shall be founded on the principle of political plurality.</p> <p>(2) No political party or ideology shall be proclaimed or affirmed as a party or ideology of the state.</p> <p>(3) All parties shall facilitate the formation and expression of the citizens' political will. The procedure applying to the formation and dissolution of political parties and the conditions pertaining to their activity shall be established by law.</p> <p>(4) There shall be no political parties on ethnic, racial or religious lines, nor parties which seek the violent seizure of state power.</p>

насилствено завземане на държавната власт.	
<p>Чл. 12. (1) Сдруженията на гражданите служат за задоволяване и защита на техните интереси.</p> <p>(2) Сдруженията на гражданите, включително синдикалните, не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии.</p>	<p>Art. 12. (1) Associations of citizens shall serve to meet and safeguard their interests.</p> <p>(2) Citizens' associations, including trade unions, shall not pursue any political objectives, nor shall they engage in any political activity which is in the domain of the political parties.</p>
<p>Чл. 13. (1) Вероизповеданията са свободни.</p> <p>(2) Религиозните институции са отделени от държавата.</p> <p>(3) Традиционна религия в Република България е източноправославното вероизповедание.</p> <p>(4) Религиозните общности и институции, както и верските убеждения не могат да се използват за политически цели.</p>	<p>Art. 13. (1) The practising of any religion shall be unrestricted.</p> <p>(2) Religious institutions shall be separate from the state.</p> <p>(3) Eastern Orthodox Christianity shall be considered the traditional religion in the Republic of Bulgaria.</p> <p>(4) Religious institutions and communities, and religious beliefs shall not be used to political ends.</p>
Чл. 14. Семейството, майчинството и децата са под закрила на държавата и обществото.	Art. 14. The family, motherhood and children shall enjoy the protection of the state and society.
Чл. 15. Република България осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната.	Art. 15. The Republic of Bulgaria shall ensure the protection and reproduction of the environment, the conservation of living Nature in all its variety, and the sensible utilisation of the country's natural and other resources.
Чл. 16. Трудът се гарантира и защитава от закона.	Art. 16. Labour shall be guaranteed and protected by law.
<p>Чл. 17. (1) Правото на собственост и на наследяване се гарантира и защитава от закона.</p> <p>(2) Собствеността е частна и публична.</p> <p>(3) Частната собственост е неприкосновена.</p> <p>(4) Режимът на обектите на държавната и общинската собственост се определя със закон.</p> <p>(5) Принудително отчуждаване на собственост за държавни и общински нужди може</p>	<p>Art. 17. (1) The right to property and inheritance shall be guaranteed and protected by law.</p> <p>(2) Property shall be private and public.</p> <p>(3) Private property shall be inviolable.</p> <p>(4) The regime applying to the different units of state and municipal property shall be established by law.</p> <p>(5) Forcible expropriation of property in the name of state or municipal needs shall be effected only by virtue of a law, provided that these needs cannot be otherwise met, and after fair compensation has been ensured in advance.</p>

<p>да става само въз основа на закон, при условие че тези нужди не могат да бъдат задоволени по друг начин и след предварително и равностойно обезщетение.</p>	
<p>Чл. 18. (1) Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.</p> <p>(2) Държавата осъществява суверенни права върху континенталния шелф и в изключителната икономическа зона за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси на тези морски пространства.</p> <p>(3) Държавата осъществява суверенни права върху радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита, определени за Република България с международни споразумения.</p> <p>(4) Със закон може да се установява държавен монопол върху железопътния транспорт, националните пощенски и далекосъобщителни мрежи, използването на ядрена енергия, производството на радиоактивни продукти, оръжие, взривни и биологично силно действащи вещества.</p> <p>(5) Условието и редът, при които държавата предоставя концесии за обектите и разрешения за дейностите по предходните алинеи, се уреждат със закон.</p> <p>(6) Държавните имоти се стопанисват и управляват в интерес на гражданите и на обществото.</p>	<p>Art. 18. (1) The state shall enjoy exclusive ownership rights over the underground resources; beaches and national thoroughfares, as well as over waters, forests and parks of national importance, and the natural and archaeological reserves established by law.</p> <p>(2) The state shall exercise sovereign rights in prospecting, developing, utilizing, protecting and managing the continental shelf and the exclusive off-shore economic zone, and the biological, mineral and energy resources therein.</p> <p>(3) The state shall exercise sovereign rights with respect to radio frequencies and the geostationary orbital positions assigned by international instruments to the Republic of Bulgaria.</p> <p>(4) A state monopoly shall be establishable by law over railway transport, the national postal and telecommunications networks, the use of nuclear energy, the manufacturing of radioactive products, armaments and explosive and powerful toxic substances.</p> <p>(5) The conditions and procedure by which the state shall grant concessions over units of property and licences for the activities enumerated in the preceding two paragraphs shall be established by law.</p> <p>(6) The state shall utilise and manage all the state's assets to the benefit of citizens and society.</p>
<p>Чл. 19. (1) Икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива.</p> <p>(2) Законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя.</p>	<p>Art. 19. (1) The economy of the Republic of Bulgaria shall be based on free economic initiative.</p> <p>(2) The state shall establish and guarantee equal legal conditions for economic activity to all citizens and corporate entities by preventing any abuse of a monopoly status and unfair competition, and by protecting the consumer.</p> <p>(3) All investments and economic activity by Bulgarian and foreign persons and corporate entities shall enjoy the protection of the law.</p> <p>(4) The law shall establish conditions conducive to</p>

<p>(3) Инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани и юридически лица се закрилят от закона.</p> <p>(4) Законът създава условия за коопериране и други форми на сдружаване на гражданите и юридическите лица за постигане на стопански и социален напредък.</p>	<p>the setting up of cooperatives and other forms of association of citizens and corporate entities in the pursuit of economic and social prosperity.</p>
<p>Чл. 20. Държавата създава условия за балансирано развитие на отделните райони на страната и подпомага териториалните органи и дейности чрез финансовата, кредитната и инвестиционната политика.</p>	<p>Art. 20. The state shall establish conditions conducive to the balanced development of the different regions of the country, and shall assist the territorial bodies and activities through its fiscal, credit and investment policies.</p>
<p>Чл. 21. (1) Земята е основно национално богатство, което се ползва от особената закрила на държавата и обществото.</p> <p>(2) Обработваемата земя се използва само за земеделски цели. Промяна на нейното предназначение се допуска по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени със закон.</p>	<p>Art. 21. (1) Land, as a chief national asset, shall enjoy particular protection on the part of the state and society.</p> <p>(2) Arable land shall be used for agricultural purposes only. Any change in purposes shall be allowed only in exceptional circumstances, when necessity has been proven, and on terms and by a procedure established by a law.</p>
<p>Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г. (*)) (1) Чужденци и чуждестранни юридически лица могат да придобиват право на собственост върху земя при условията, произтичащи от присъединяването на Република България към Европейския съюз или по силата на международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България, както и чрез наследяване по закон.</p> <p>(2) Законът за ратифициране на международен договор по ал. 1 се приема с мнозинство две трети от всички народни представители.</p> <p>(3) Режимът на земята се определя със закон.</p>	<p>Art. 22. (amend. SG 18/05) (1) Foreigners and foreign juridical persons may acquire right of ownership over land under the conditions, ensuing from the accession of the Republic of Bulgaria to the European Union or by force of international agreement, ratified, promulgated and entered into force for the Republic of Bulgaria as well as by inheriting under law.</p> <p>(2) The law of ratifying an international agreement of para 1 shall be passes with majority of two thirds of all people's representatives.</p> <p>(3) The regime of the land shall be determined with a law.</p>
<p>Чл. 23. Държавата създава условия за свободно развитие на науката, образованието и изкуствата и ги подпомага. Тя се грижи за опазване на националното историческо и културно наследство.</p>	<p>Art. 23. The state shall establish conditions conducive to the free development of science, education and the arts, and shall assist that development. It shall organise the conservation of all national monuments of history and culture.</p>

<p>Чл. 24. (1) Външната политика на Република България се осъществява в съответствие с принципите и нормите на международното право.</p> <p>(2) Основни цели на външната политика на Република България са националната сигурност и независимостта на страната, благоденствието и основните права и свободи на българските граждани, както и съдействието за установяване на справедлив международен ред.</p>	<p>Art. 24. (1) The Republic of Bulgaria shall conduct its foreign policy in accordance with the principles and norms of international law.</p> <p>(2) The foreign policy of the Republic of Bulgaria shall have as its highest objective the national security and independence of the country, the well-being and the fundamental rights and freedoms of the Bulgarian citizens, and the promotion of a just international order.</p>
<p style="text-align: center;">Глава втора. ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter two. FUNDAMENTAL RIGHTS AND OBLIGATIONS OF CITIZENS</p>
<p>Чл. 25. (1) Български гражданин е всеки, на когото поне единият родител е български гражданин или който е роден на територията на Република България, ако не придобива друго гражданство по произход. Българско гражданство може да се придобие и по натурализация.</p> <p>(2) Лицата от български произход придобиват българско гражданство по облекчен ред.</p> <p>(3) Български гражданин по рождение не може да бъде лишен от българско гражданство.</p> <p>(4) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Гражданин на Република България не може да бъде предаден на друга държава или на международен съд за целите на наказателно преследване, освен ако това е предвидено в международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България.</p> <p>(5) Българските граждани, пребиваващи в чужбина, са под закрилата на Република България.</p> <p>(6) Условието и редът за придобиване, запазване и загубване на българското гражданство се определят със закон.</p>	<p>Art. 25. (1) A Bulgarian citizen shall be anyone born of at least one parent holding a Bulgarian citizenship, or born on the territory of the Republic of Bulgaria, should he not be entitled to any other citizenship by virtue of origin. Bulgarian citizenship shall further be acquirable through naturalisation.</p> <p>(2) A person of Bulgarian origin shall acquire Bulgarian citizenship through a facilitated procedure.</p> <p>(3) No one shall be deprived of Bulgarian citizenship acquired by birth.</p> <p>(4) (amend. SG 18/05) A citizen of the Republic of Bulgaria cannot be delivered to other state or international court for the purposes of punitive prosecution unless this is provided in international agreement, ratified, promulgated and entered into force for the Republic of Bulgaria.</p> <p>(5) Any Bulgarian citizen abroad shall be accorded the protection of the Republic of Bulgaria.</p> <p>(6) The conditions and procedure for the acquiring, preservation or loss of Bulgarian citizenship shall be established by law.</p>
<p>Чл. 26. (1) Гражданин на Република България, където и да се намират, имат всички права и задължения по тази Конституция.</p> <p>(2) Чужденците, които пребивават в</p>	<p>Art. 26. (1) Irrespective of where they are, all citizens of the Republic of Bulgaria shall be vested with all rights and obligations proceeding from this Constitution.</p> <p>(2) Foreigners residing in the Republic of Bulgaria shall be vested with all rights and obligations proceeding from this Constitution, except those rights and obligations for</p>

<p>Република България, имат всички права и задължения по тази Конституция с изключение на правата и задълженията, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство.</p>	<p>which Bulgarian citizenship is required by this Constitution or by another law.</p>
<p>Чл. 27. (1) Чужденците, които пребивават в страната на законно основание, не могат да бъдат изгонвани от нея или предавани на друга държава против тяхната воля освен при условията и по реда, определени със закон.</p> <p>(2) Република България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи.</p> <p>(3) Условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 27. (1) Foreigners residing legally in the country shall not be expelled or extradited to another state against their will, except in accordance with the provisions and the procedures established by law.</p> <p>(2) The Republic of Bulgaria shall grant asylum to foreigners persecuted for their opinions or activity in the defence of internationally recognised rights and freedoms.</p> <p>(3) The conditions and procedure for the granting of asylum shall be established by law.</p>
<p>Чл. 28. Всеки има право на живот. Посегателството върху човешкия живот се наказва като най-тежко престъпление.</p>	<p>Art. 28. Everyone shall have the right to life. Any attempt upon a human life shall be punished as a most severe crime.</p>
<p>Чл. 29. (1) Никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение, както и на насилствена асимилация.</p> <p>(2) Никой не може да бъде подлаган на медицински, научни или други опити без неговото доброволно писмено съгласие.</p>	<p>Art. 29. (1) No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment, or to forcible assimilation.</p> <p>(2) No one shall be subjected to medical, scientific or other experimentation without his voluntary written consent.</p>
<p>Чл. 30. (1) Всеки има право на лична свобода и неприкосновеност.</p> <p>(2) Никой не може да бъде задържан, подлаган на оглед, обиск или на друго посегателство върху личната му неприкосновеност освен при условията и по реда, определени със закон.</p> <p>(3) В изрично посочените от закона неотложни случаи компетентните държавни органи могат да задържат гражданин, за което незабавно уведомяват органите на съдебната власт. В срок от 24 часа от задържането органът на съдебната власт се произнася по неговата законосъобразност.</p> <p>(4) Всеки има право на адвокатска защита от момента на задържането му или на</p>	<p>Art. 30. (1) Everyone shall be entitled to personal freedom and inviolability.</p> <p>(2) No one shall be detained or subjected to inspection, search or any other infringement of his personal inviolability except on the conditions and in a manner established by law.</p> <p>(3) The state authorities shall be free to detain a citizen only in the urgent circumstances expressly stipulated by law, and shall immediately advise the judicial authorities accordingly. The judicial authorities shall rule on the legality of a detention within the next 24 hours.</p> <p>(4) Everyone shall be entitled to legal counsel from the moment of detention or from the moment of being charged.</p> <p>(5) Everyone shall be entitled to meet his legal counsel in private. The confidentiality of such communication shall be inviolable.</p>

<p>привличането му като обвиняем.</p> <p>(5) Всеки има право да се среща насаме с лицето, което го защитава. Тайната на техните съобщения е неприкосновена.</p>	
<p>Чл. 31. (1) Всеки обвинен в престъпление следва да бъде предаден на съдебната власт в законно определения срок.</p> <p>(2) Никой не може да бъде принуждаван да се признае за виновен, нито да бъде осъден само въз основа на неговото самопризнание.</p> <p>(3) Обвиняемият се смята за невинен до установяване на противното с влязла в сила присъда.</p> <p>(4) Не се допускат ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието.</p> <p>(5) На лишените от свобода се създават условия за осъществяване на основните им права, които не са ограничени от действието на присъдата.</p> <p>(6) Наказанието лишаване от свобода се изпълнява единствено в местата, определени със закон.</p> <p>(7) Не се погасяват по давност наказателното преследване и изпълнението на наказанието за престъпления против мира и човечеството.</p>	<p>Art. 31. (1) Anyone charged with a crime shall be brought before a court within the time established by law.</p> <p>(2) No one shall be forced to plead guilty, and no one shall be convicted solely by virtue of confession.</p> <p>(3) A defendant shall be considered innocent until proven otherwise by a final verdict.</p> <p>(4) The rights of a defendant shall not be restricted beyond what is necessary for the purposes of a fair trial.</p> <p>(5) Prisoners shall be kept in conditions conducive to the exercise of those of their fundamental rights which are not restricted by virtue of their sentence.</p> <p>(6) Prison sentences shall be served only at the facilities established by law.</p> <p>(7) There shall be no limitation to the prosecution and the execution of a sentence for crimes against peace and humanity.</p>
<p>Чл. 32. (1) Личният живот на гражданите е неприкосновен. Всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име.</p> <p>(2) Никой не може да бъде следен, фотографиран, филмиран, записван или подлаган на други подобни действия без негово знание или въпреки неговото изрично несъгласие освен в предвидените от закона случаи.</p>	<p>Art. 32. (1) The privacy of citizens shall be inviolable. Everyone shall be entitled to protection against any illegal interference in his private or family affairs and against encroachments on his honour, dignity and reputation.</p> <p>(2) No one shall be followed, photographed, filmed, recorded or subjected to any other similar activity without his knowledge or despite his express disapproval, except when such actions are permitted by law.</p>
<p>Чл. 33. (1) Жилището е неприкосновено. Без съгласието на обитателя му никой не може да влиза или да остава в него освен в случаите,</p>	<p>Art. 33. (1) The home shall be inviolable. No one shall enter or stay inside a home without its occupant's consent, except in the cases expressly stipulated by law.</p>

<p>изрично посочени в закона.</p> <p>(2) Влизане или оставане в жилището без съгласие на неговия обитател или без разрешение на съдебната власт се допуска само за предотвратяване на непосредствено предстоящо или започнало престъпление, за залавяне на извършителя му, както и в случаите на крайна необходимост.</p>	<p>(2) Entry or stay inside a home without the consent of its occupant or without the judicial authorities' permission shall be allowed only for the purposes of preventing an immediately impending crime or a crime in progress, for the capture of a criminal, or in extreme necessity.</p>
<p>Чл. 34. (1) Свободата и тайната на кореспонденцията и на другите съобщения са неприкосновени.</p> <p>(2) Изключения от това правило се допускат само с разрешение на съдебната власт, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления.</p>	<p>Art. 34. (1) The freedom and confidentiality of correspondence and all other communications shall be inviolable.</p> <p>(2) Exceptions to this provision shall be allowed only with the permission of the judicial authorities for the purpose of discovering or preventing a grave crime.</p>
<p>Чл. 35. (1) Всеки има право свободно да избира своето местожителство, да се придвижва по територията на страната и да напуска нейните предели. Това право може да се ограничава само със закон, за защита на националната сигурност, народното здраве и правата и свободите на други граждани.</p> <p>(2) Всеки български гражданин има право да се завръща в страната.</p>	<p>Art. 35. (1) Everyone shall be free to choose a place of residence and shall have the right to freedom of movement in the territory of the country and to leave the country. This right shall be restricted only by virtue of law in the name of national security, public health, and the rights and freedoms of other citizens.</p> <p>(2) Every Bulgarian citizen shall have the right to return to the country.</p>
<p>Чл. 36. (1) Изучаването и ползването на българския език е право и задължение на българските граждани.</p> <p>(2) Гражданите, за които българският език не е майчин, имат право наред със задължителното изучаване на българския език да изучават и ползват своя език.</p> <p>(3) Случаите, в които се използва само официалният език, се посочват в закона.</p>	<p>Art. 36. (1) The study and use of the Bulgarian language shall be a right and an obligation of every Bulgarian citizen.</p> <p>(2) Citizens whose mother tongue is not Bulgarian shall have the right to study and use their own language alongside the compulsory study of the Bulgarian language.</p> <p>(3) The situations in which only the official language shall be used shall be established by law.</p>
<p>Чл. 37. (1) Свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними. Държавата съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи.</p>	<p>Art. 37. (1) The freedom of conscience, the freedom of thought and the choice of religion and of religious or atheistic views shall be inviolable. The state shall assist the maintenance of tolerance and respect among the believers from different denominations, and among believers and non-believers.</p> <p>(2) The freedom of conscience and religion shall</p>

<p>(2) Свободата на съвестта и на вероизповеданието не може да бъде насочена срещу националната сигурност, общественя ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на други граждани.</p>	<p>not be practised to the detriment of national security, public order, public health and morals, or of the rights and freedoms of others.</p>
<p>Чл. 38. Никой не може да бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения.</p>	<p>Art. 38. No one shall be persecuted or restricted in his rights because of his views, nor shall be obligated or forced to provide information about his own or another person's views.</p>
<p>Чл. 39. (1) Всеки има право да изразява мнение и да го разпространява чрез слово - писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин.</p> <p>(2) Това право не може да се използва за накърняване на правата и доброто име на друго и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността.</p>	<p>Art. 39. (1) Everyone shall be entitled to express an opinion or to publicise it through words, written or oral, sound or image, or in any other way.</p> <p>(2) This right shall not be used to the detriment of the rights and reputation of others, or for the incitement of a forcible change of the constitutionally established order, the perpetration of a crime, or the incitement of enmity or violence against anyone.</p>
<p>Чл. 40. (1) Печатът и другите средства за масова информация са свободни и не подлежат на цензура.</p> <p>(2) Спирането и конфискацията на печатно издание или на друг носител на информация се допускат само въз основа на акт на съдебната власт, когато се накърняват добрите нрави или се съдържат призови за насилствена промяна на конституционно установения ред, за извършване на престъпление или за насилие над личността. Ако в срок от 24 часа не последва конфискация, спирането преустановява действието си.</p>	<p>Art. 40. (1) The press and the other mass information media shall be free and shall not be subjected to censorship.</p> <p>(2) An injunction on or a confiscation of printed matter or another information medium shall be allowed only through an act of the judicial authorities in the case of an encroachment on public decency or incitement of a forcible change of the constitutionally established order, the perpetration of a crime, or the incitement of violence against anyone. An injunction suspension shall lose force if not followed by a confiscation within 24 hours.</p>
<p>Чл. 41. (1) Всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, общественя ред, народното здраве и морала.</p> <p>(2) Гражданите имат право на информация от държавен орган или учреждение по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако</p>	<p>Art. 41. (1) Everyone shall be entitled to seek, obtain and disseminate information. This right shall not be exercised to the detriment of the rights and reputation of others, or to the detriment of national security, public order, public health and morality.</p> <p>(2) Citizens shall be entitled to obtain information from state bodies and agencies on any matter of legitimate interest to them which is not a state or official secret and does not affect the rights of others.</p>

<p>информацията не е държавна или друга защитена от закона тайна или не засяга чужди права.</p>	
<p>Чл. 42. (1) Гражданите, навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и изтърпяващите наказание лишаване от свобода, имат право да избират държавни и местни органи и да участват в допитвания до народа.</p> <p>(2) Организацията и редът за произвеждане на избори и референдуми се определят със закон.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Изборите за членове на Европейския парламент и участието на граждани на Европейския съюз в избори за местни органи се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 42. (1) Every citizen above the age of 18, with the exception of those placed under judicial interdiction or serving a prison sentence, shall be free to elect state and local authorities and vote in referendums.</p> <p>(2) The organisation and procedure for the holding of elections and referendums shall be established by law.</p> <p>(3) (new – SG 18/05) The elections for members of the European Parliament and the participation of citizens of the European Union in elections for local bodies shall be provided with a law.</p>
<p>Чл. 43. (1) Гражданите имат право да се събират мирно и без оръжие на събрания и манифестации.</p> <p>(2) Редът за организиране и провеждане на събрания и манифестации се определя със закон.</p> <p>(3) За събрания на закрито не се изисква разрешение.</p>	<p>Art. 43. (1) Citizens shall have the right to peaceful and unarmed assembly for meetings and demonstrations.</p> <p>(2) The procedure for the organising and holding of meetings and demonstrations shall be established by law.</p> <p>(3) No notice to the municipal authorities shall be required for meetings held indoors.</p>
<p>Чл. 44. (1) Гражданите могат свободно да се сдружават.</p> <p>(2) Забраняват се организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията, към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда, към нарушаване на правата и свободите на гражданите, както и организации, които създават тайни или военизирани структури или се стремят да постигнат целите си чрез насилие.</p> <p>(3) Законът определя организациите, които подлежат на регистрация, реда за тяхното прекратяване, както и взаимоотношенията им с държавата.</p>	<p>Art. 44. (1) Citizens shall be free to associate.</p> <p>(2) No organisation shall act to the detriment of the country's sovereignty and national integrity, or the unity of the nation, nor shall it incite racial, national, ethnic or religious enmity or an encroachment on the rights and freedoms of citizens; no organisation shall establish clandestine or paramilitary structures or shall seek to attain its aims through violence.</p> <p>(3) The law shall establish which organisations shall be subject to registration, the procedure for their termination, and their relationships with the state.</p>
<p>Чл. 45. Гражданите имат право на жалби,</p>	<p>Art. 45. Citizens shall have the right to lodge</p>

<p>предложения и петиции до държавните органи.</p>	<p>complaints, proposals and petitions with the state authorities.</p>
<p>Чл. 46. (1) Бракът е доброволен съюз между мъж и жена. Законен е само гражданският брак.</p> <p>(2) Съпрузите имат равни права и задължения в брака и семейството.</p> <p>(3) Формата на брака, условията и редът за неговото сключване и прекратяване, личните и имуществените отношения между съпрузите се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 46. (1) Matrimony shall be a free union between a man and a woman. Only a civil marriage shall be legal.</p> <p>(2) Spouses shall have equal rights and obligations in matrimony and the family.</p> <p>(3) The form of a marriage, the conditions and procedure for its conclusion and termination, and all private and material relations between the spouses shall be established by law.</p>
<p>Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата.</p> <p>(2) Жената майка се ползва от особената закрила на държавата, която ѝ осигурява платен отпуск преди и след раждане, безплатна акушерска помощ, облекчаване на труда и други социални помощи.</p> <p>(3) Децата, родени извън брака, имат равни права с родените в брака.</p> <p>(4) Децата, останали без грижата на близките си, се намират под особената закрила на държавата и обществото.</p> <p>(5) Условията и редът за ограничаване или отнемане на родителските права се определят със закон.</p>	<p>Art. 47. (1) The raising and upbringing of children until they come of legal age shall be a right and obligation of their parents and shall be assisted by the state.</p> <p>(2) Mothers shall be the object of special protection on the part of the state and shall be guaranteed prenatal and postnatal leave, free obstetric care, alleviated working conditions and other social assistance.</p> <p>(3) Children born out of wedlock shall enjoy equal rights with those born in wedlock.</p> <p>(4) Abandoned children shall enjoy the protection of the state and society.</p> <p>(5) The conditions and procedure for the restriction or suspension of parental rights shall be established by law.</p>
<p>Чл. 48. (1) Гражданите имат право на труд. Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.</p> <p>(2) Държавата създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания.</p> <p>(3) Всеки гражданин свободно избира своята професия и място на работа.</p> <p>(4) Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен труд.</p> <p>(5) Работниците и служителите имат право</p>	<p>Art. 48. (1) Citizens shall have the right to work. The state shall take care to provide conditions for the exercising of this right.</p> <p>(2) The state shall create conditions conducive to the exercising of the right to work by the physically or mentally disabled.</p> <p>(3) Everyone shall be free to choose an occupation and place of work.</p> <p>(4) No one shall be compelled to do forced labour.</p> <p>(5) Workers and employees shall be entitled to healthy and non-hazardous working conditions, to guaranteed minimum pay and remuneration for the actual work performed, and to rest and leave, in accordance with conditions and procedures established by law.</p>

<p>на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск при условия и по ред, определени със закон.</p>	
<p>Чл. 49. (1) Работниците и служителите имат право да се сдружават в синдикални организации и съюзи за защита на своите интереси в областта на труда и социалното осигуряване.</p> <p>(2) Работодателите имат право да се сдружават за защита на своите стопански интереси.</p>	<p>Art. 49. (1) Workers and employees shall be free to form trade union organisations and alliances in defence of their interests related to work and social security.</p> <p>(2) Employers shall be free to associate in defence of their economic interests.</p>
<p>Чл. 50. Работниците и служителите имат право на стачка за защита на своите колективни икономически и социални интереси. Това право се осъществява при условия и по ред, определени със закон.</p>	<p>Art. 50. Workers and employees shall have the right to strike in defence of their collective economic and social interests. This right shall be exercised in accordance with conditions and procedures established by law.</p>
<p>Чл. 51. (1) Гражданите имат право на обществено осигуряване и социално подпомагане.</p> <p>(2) Лицата, останали временно без работа, се осигуряват социално при условия и по ред, определени със закон.</p> <p>(3) Старите хора, които нямат близки и не могат да се издържат от своето имущество, както и лицата с физически и психически увреждания се намират под особена закрила на държавата и обществото.</p>	<p>Art. 51. (1) Citizens shall have the right to social security and welfare aid.</p> <p>(2) The state shall provide social security for the temporarily unemployed in accordance with conditions and procedures established by law.</p> <p>(3) The aged without relatives and unable to support themselves, as well as invalids and the socially weak shall receive special protection from the state and society.</p>
<p>Чл. 52. (1) Гражданите имат право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, и на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон.</p> <p>(2) Здравеопазването на гражданите се финансира от държавния бюджет, от работодателите, от лични и колективни осигурителни вноски и от други източници при условия и по ред, определени със закон.</p> <p>(3) Държавата закриля здравето на гражданите и насърчава развитието на спорта и туризма.</p> <p>(4) Никой не може да бъде подлаган</p>	<p>Art. 52. (1) Citizens shall have the right to medical insurance guaranteeing them affordable medical care, and to free medical care in accordance with conditions and procedures established by law.</p> <p>(2) Citizens' medical care shall be financed from the state budget, by employers, through private and collective health-insurance schemes, and from other sources in accordance with conditions and procedures established by law.</p> <p>(3) The state shall protect the health of citizens and shall promote the development of sports and tourism.</p> <p>(4) No one shall be subjected to forcible medical treatment or sanitary measures except in circumstances established by law.</p> <p>(5) The state shall exercise control over all medical facilities and over the production and trade in pharmaceuticals, biologically active substances and medical equipment.</p>

<p>принудително на лечение и на санитарни мерки освен в предвидените от закона случаи.</p> <p>(5) Държавата осъществява контрол върху всички здравни заведения, както и върху производството на лекарствени средства, биопрепарати и медицинска техника и върху търговията с тях.</p>	
<p>Чл. 53. (1) Всеки има право на образование.</p> <p>(2) Училищното обучение до 16-годишна възраст е задължително.</p> <p>(3) Основното и средното образование в държавните и общинските училища е безплатно. При определени от закона условия образованието във висшите държавни училища е безплатно.</p> <p>(4) Висшите училища се ползват с академична автономия.</p> <p>(5) Граждани и организации могат да създават училища при условия и по ред, определени със закон. Обучението в тях трябва да съответства на държавните изисквания.</p> <p>(6) Държавата насърчава образованието, като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава условия за професионално обучение и преквалификация. Тя упражнява контрол върху всички видове и степени училища.</p>	<p>Art. 53. (1) Everyone shall have the right to education.</p> <p>(2) School attendance up to the age of 16 shall be compulsory.</p> <p>(3) Primary and secondary education in state and municipal schools shall be free. In circumstances established by law, the higher educational establishments shall provide education free of charge.</p> <p>(4) Higher educational establishments shall enjoy academic autonomy.</p> <p>(5) Citizens and organisations shall be free to found schools in accordance with conditions and procedures established by law. The education they provide shall fit the requirements of the state.</p> <p>(6) The state shall promote education by opening and financing schools, by supporting capable school and university students, and by providing opportunities for occupational training and retraining. It shall exercise control over all kinds and levels of schooling.</p>
<p>Чл. 54. (1) Всеки има право да се ползва от националните и общочовешките културни ценности, както и да развива своята култура в съответствие с етническата си принадлежност, което се признава и гарантира от закона.</p> <p>(2) Свободата на художественото, научното и техническото творчество се признава и гарантира от закона.</p> <p>(3) Изобретателските, авторските и сродните на тях права се закрилят от закона.</p>	<p>Art. 54. (1) Everyone shall have the right to avail himself of the national and universal human cultural values and to develop his own culture in accordance with his ethnic self-identification, which shall be recognised and guaranteed by the law.</p> <p>(2) Artistic, scientific and technological creativity shall be recognised and guaranteed by the law.</p> <p>(3) The state shall protect all inventors' rights, copyrights and related rights.</p>
<p>Чл. 55. Гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в</p>	<p>Art. 55. Citizens shall have the right to a healthy and favourable environment corresponding to established</p>

<p>съответствие с установените стандарти и нормативи. Те са длъжни да опазват околната среда.</p>	<p>standards and norms. They shall protect the environment.</p>
<p>Чл. 56. Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени неговите права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник.</p>	<p>Art. 56. Everyone shall have the right to legal defence whenever his rights or legitimate interests are violated or endangered. He shall have the right to be accompanied by legal counsel when appearing before an agency of the state.</p>
<p>Чл. 57. (1) Основните права на гражданите са неотменими.</p> <p>(2) Не се допуска злоупотреба с права, както и тяхното упражняване, ако то накърнява права или законни интереси на други.</p> <p>(3) При обявяване на война, на военно или друго извънредно положение със закон може да бъде временно ограничено упражняването на отделни права на гражданите с изключение на правата, предвидени в чл. 28, 29, 31, ал. 1, 2 и 3, чл. 32, ал. 1 и чл. 37.</p>	<p>Art. 57. (1) The fundamental civil rights shall be irrevocable.</p> <p>(2) Rights shall not be abused, nor shall they be exercised to the detriment of the rights or the legitimate interests of others.</p> <p>(3) Following a proclamation of war, martial law or a state of emergency the exercise of individual civil rights may be temporarily curtailed by law, except for the rights established by Art. 28, Art. 29, Art. 31 para 1, 2 and 3, Art. 32 para 1, and Art. 37.</p>
<p>Чл. 58. (1) Гражданите са длъжни да спазват и изпълняват Конституцията и законите. Те са длъжни да зачитат правата и законните интереси на другите.</p> <p>(2) Религиозните и другите убеждения не са основание за отказ да се изпълняват задълженията, установени в Конституцията и законите.</p>	<p>Art. 58. (1) Citizens shall observe and implement the Constitution and the laws. They shall respect the rights and the legitimate interests of others.</p> <p>(2) Obligations established by the Constitution and the law shall not be defaulted upon on grounds of religious or other convictions.</p>
<p>Чл. 59. (1) Защитата на Отечеството е дълг и чест за всеки български гражданин. Измяната и предателството към Отечеството са най-тежки престъпления и се наказват с цялата строгост на закона.</p> <p>(2) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Подготовката на гражданите за защита на отечеството се урежда със закон.</p>	<p>Art. 59. (1) To defend the country shall be a duty and a matter of honour of every Bulgarian citizen. High treason and betrayal of the country shall be treated as crimes of utmost gravity and shall be punished with all the severity of the law.</p> <p>(2) (amend. – SG 12/07, in force from 01.01.2008) The training of the citizens for defending the country shall be established by a law.</p>
<p>Чл. 60. (1) Гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество.</p> <p>(2) Данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон.</p>	<p>Art. 60. (1) Citizens shall pay taxes and duties established by law proportionately to their income and property.</p> <p>(2) Any tax concession or surtax shall be established by law.</p>

<p>Чл. 61. Гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавата и обществото в случай на природни и други бедствия при условия и по ред, определени със закон.</p>	<p>Art. 61. Citizens shall assist the state and society in the case of a natural or other disaster, on conditions and in a manner established by law.</p>
<p style="text-align: center;">Глава трета. НАРОДНО СЪБРАНИЕ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter three. NATIONAL ASSEMBLY</p>
<p>Чл. 62. (1) (Предишен текст на чл. 62 - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол.</p> <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Народното събрание има самостоятелен бюджет.</p>	<p>Art. 62. The National Assembly shall be vested with the legislative authority and shall exercise parliamentary control.</p>
<p>Чл. 63. Народното събрание се състои от 240 народни представители.</p>	<p>Art. 63. The National Assembly shall consist of 240 members.</p>
<p>Чл. 64. (1) Народното събрание се избира за срок от четири години.</p> <p>(2) В случай на война, военно или друго извънредно положение, настъпили по време или след изтичане на мандата на Народното събрание, срокът на неговите пълномощия се продължава до отпадането на тези обстоятелства.</p> <p>(3) Избори за ново Народно събрание се произвеждат най-късно до два месеца след прекратяване на пълномощията на предишното.</p>	<p>Art. 64. (1) The National Assembly shall be elected for a term of four years.</p> <p>(2) In case of war, armed hostilities or another state of emergency occurring during or after the expiry of the National Assembly's term, its mandate shall be extended until the expiry of the circumstances.</p> <p>(3) Elections for a new National Assembly shall be held within two months from the expiry of the mandate of the preceding one.</p>
<p>Чл. 65. (1) За народен представител може да бъде избран български гражданин, който няма друго гражданство, навършил е 21 години, не е поставен под запрещение и не изтърпява наказание лишаване от свобода.</p> <p>(2) Кандидатите за народни представители, които заемат държавна служба, прекъсват изпълнението ѝ след регистрацията си.</p>	<p>Art. 65. (1) Eligible for election to the National Assembly shall be any Bulgarian citizen who does not hold another citizenship, is above the age of 21, is not under a judicial interdiction, and is not serving a prison sentence.</p> <p>(2) A candidate for a National Assembly seat holding a state post shall resign upon the registration of his candidacy.</p>
<p>Чл. 66. Законността на изборите може да се оспори пред Конституционния съд по реда, определен със закон.</p>	<p>Art. 66. The legitimacy of an election may be contested before the Constitutional Court by a procedure established by law.</p>

<p>Чл. 67. (1) Народните представители представляват не само своите избиратели, а и целия народ. Обвързването със задължителен мандат е недействително.</p> <p>(2) Народните представители действат въз основа на Конституцията и законите в съответствие със своята съвест и убеждения.</p>	<p>Art. 67. (1) Members of the National Assembly shall represent not only their constituencies but the entire nation. No Member shall be held to a mandatory mandate.</p> <p>(2) Members of the National Assembly shall act on the basis of the Constitution and the laws and in accordance with their conscience and convictions.</p>
<p>Чл. 68. (1) Народните представители не могат да изпълняват друга държавна служба или да извършват дейност, която според закона е несъвместима с положението на народен представител.</p> <p>(2) Народен представител, избран за министър, прекъсва пълномощията си за времето, през което е министър. В този случай той се замества по определен от закона ред.</p>	<p>Art. 68. (1) A Member of the National Assembly shall not occupy another state post, nor shall engage in any other activity which the law defines as incompatible with the status of a Member of the National Assembly.</p> <p>(2) A Member of the National Assembly elected as a minister shall cease to serve as a Member during his term of office as a minister. During that period, he shall be substituted in the National Assembly in a manner established by law.</p>
<p>Чл. 69. Народните представители не носят наказателна отговорност за изказаните от тях мнения и за гласуванията си в Народното събрание.</p>	<p>Art. 69. Members of the National Assembly shall not be held criminally liable for their opinions or votes in the National Assembly.</p>
<p>Чл. 70. (1) (Предишен текст на чл. 70, изм. - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване освен за престъпления от общ характер, и то с разрешение на Народното събрание, а когато то не заседава - на председателя на Народното събрание. Разрешение за задържане не се иска при заварено тежко престъпление, но в такъв случай незабавно се известява Народното събрание, а ако то не заседава - председателя на Народното събрание.</p> <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Разрешение за възбуждане на наказателно преследване не се изисква при писмено съгласие на народния представител.</p>	<p>Art. 70. (1) (prev. text of art. 70, amend. - SG 27/06) A Member of the National Assembly shall be immune from detention or criminal prosecution except for the perpetration of crimes of general nature, when a warrant from the National Assembly or, in between its session, from the Chairman of the National Assembly, shall be required. No warrant shall be required when a Member is detained in the course of committing a grave crime; the National Assembly or, in between its session, the Chairman of the National Assembly, shall be notified forthwith.</p> <p>(2) (new - SG 27/06) Warrant for criminal prosecution shall not be required upon written consent of the Member of the National Assembly.</p>
<p>Чл. 71. Народните представители получават възнаграждение, чийто размер се определя от Народното събрание.</p>	<p>Art. 71. The National Assembly shall establish the emoluments of its Members.</p>
<p>Чл. 72. (1) Пълномощията на народния представител се прекратяват предсрочно при:</p>	<p>Art. 72. (1) A Member's prerogatives shall expire before the expiry of his term of office upon any of the following occurrences:</p> <p>1. resignation presented before the National</p>

<p>1. подаване на оставка пред Народното събрание;</p> <p>2. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление, или когато изпълнението на наказанието лишаване от свобода не е отложено;</p> <p>3. установяване на неизбираемост или несъвместимост;</p> <p>4. смърт.</p> <p>(2) В случаите на т. 1 и 2 решението се приема от Народното събрание, а в случаите на т. 3 - от Конституционния съд.</p>	<p>Assembly;</p> <p>2. enforcement of a prison sentence for an intentional crime, or of an unsuspended prison sentence;</p> <p>3. establishment of ineligibility or incompatibility;</p> <p>4. death.</p> <p>(2) Instances 1 and 2 shall require a resolution of the National Assembly; instance 3 shall require a ruling by the Constitutional Court.</p>
<p>Чл. 73. Организацията и дейността на Народното събрание се осъществяват въз основа на Конституцията и на правилник, приет от него.</p>	<p>Art. 73. The National Assembly shall be organised and shall act in accordance with the Constitution and its own internal rules.</p>
<p>Чл. 74. Народното събрание е постоянно действащ орган. То само определя времето, през което не заседава.</p>	<p>Art. 74. The National Assembly shall be a permanently acting body. It shall be free to determine its recesses.</p>
<p>Чл. 75. Новоизбраното Народно събрание се свиква на първо заседание от президента на републиката най-късно един месец след избирането на Народно събрание. Ако в посочения срок президентът не свика Народното събрание, то се свиква от една пета от народните представители.</p>	<p>Art. 75. A newly elected National Assembly shall be convened for a first session by the President of the Republic within a month following its election. Should the President fail to do so, it shall be convened by one-fifth of the Members of the National Assembly.</p>
<p>Чл. 76. (1) Първото заседание на Народното събрание се открива от най-възрастния присъстващ народен представител.</p> <p>(2) На първото заседание народните представители полагат следната клетва: "Заклевам се в името на Република България да спазвам Конституцията и законите на страната и във всичките си действия да се ръководя от интересите на народа. Заклех се."</p> <p>(3) На същото заседание на Народното събрание се избират председател и заместник-председатели.</p>	<p>Art. 76. (1) The first session of the National Assembly shall be opened by the senior present Member.</p> <p>(2) At the first session the Members shall swear the following oath: "I swear in the name of the Republic of Bulgaria to observe the Constitution and the laws of the country and in all my actions to be guided by the interests of the people. I have sworn."</p> <p>(3) The National Assembly shall elect at the same session its Chairman and Vice Chairmen.</p>
<p>Чл. 77. (1) Председателят на Народното събрание:</p>	<p>Art. 77. (1) The Chairman of the National Assembly shall:</p> <p>1. represent the National Assembly;</p>

<p>1. представява Народното събрание;</p> <p>2. предлага проект за дневен ред на заседанията;</p> <p>3. открива, ръководи и закрива заседанията на Народното събрание и осигурява реда при провеждането им;</p> <p>4. удостоверява с подписа си съдържанието на приетите от Народното събрание актове;</p> <p>5. обнародва решенията, декларациите и обръщанията, приети от Народното събрание;</p> <p>6. организира международните връзки на Народното събрание.</p> <p>(2) Заместник-председателите на Народното събрание подпомагат председателя и осъществяват възложените им от него дейности.</p>	<p>2. propose the agenda for each session;</p> <p>3. open, chair and close the sessions of the National Assembly and maintain orderly proceedings;</p> <p>4. attest by his signature the contents of the acts passed by the National Assembly;</p> <p>5. promulgate all resolutions, declarations and addresses passed by the National Assembly;</p> <p>6. organise the National Assembly's international contacts.</p> <p>(2) The Vice Chairmen of the National Assembly shall assist the Chairman and carry out any activities devolved by him.</p>
<p>Чл. 78. Народното събрание се свиква на заседания от председателя на Народното събрание:</p> <p>1. по негова инициатива;</p> <p>2. по искане на една пета от народните представители;</p> <p>3. по искане на президента;</p> <p>4. по искане на Министерския съвет.</p>	<p>Art. 78. The National Assembly shall be convened for its sessions by its Chairman:</p> <p>1. on his own initiative;</p> <p>2. at the request of one-fifth of its members;</p> <p>3. at the request of the President;</p> <p>4. at the request of the Council of Ministers.</p>
<p>Чл. 79. (1) Народното събрание избира от своя състав постоянни и временни комисии.</p> <p>(2) Постоянните комисии подпомагат дейността на Народното събрание и упражняват от негово име парламентарен контрол.</p> <p>(3) Временни комисии се избират за проучвания и анкети.</p>	<p>Art. 79. (1) The National Assembly shall elect permanent and ad hoc committees from among its Members.</p> <p>(2) The permanent committees shall aid the work of the National Assembly and shall exercise parliamentary control on its behalf.</p> <p>(3) Ad hoc committees shall be elected to conduct inquiries and investigations.</p>
<p>Чл. 80. Длъжностните лица и гражданите, когато бъдат поканени, са длъжни да се явяват пред парламентарните комисии и да им предоставят исканите от тях сведения и документи.</p>	<p>Art. 80. Any official or citizen subpoenaed by a parliamentary commission shall be obligated to testify and present any required documents.</p>

<p>Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Народното събрание открива заседанията си и приема своите актове, когато присъстват повече от половината народни представители.</p> <p>(2) Народното събрание приема законите и другите актове с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители, освен когато Конституцията изисква друго мнозинство.</p> <p>(3) Гласуването е лично и явно, освен когато Конституцията предвижда или Народното събрание реши то да бъде тайно.</p>	<p>Art. 81. (1) (amend. – SG 12/07) The National Assembly shall open its sessions and pass resolutions when more than half of its Members are present.</p> <p>(2) The National Assembly shall pass laws and other acts by a majority of more than one-half of the present Members, except when a qualified majority is required by the Constitution.</p> <p>(3) Voting shall be personal and open, except when the Constitution requires or the National Assembly resolves on a secret ballot.</p>
<p>Чл. 82. Заседанията на Народното събрание са открити. По изключение Народното събрание може да реши отделни заседания да бъдат закрити.</p>	<p>Art. 82. Sessions of the National Assembly shall be public. The National Assembly may by exception resolve to hold some sessions behind closed doors.</p>
<p>Чл. 83. (1) Членовете на Министерския съвет могат да участват в заседанията на Народното събрание и на парламентарните комисии. По тяхно искане те се изслушват с предимство.</p> <p>(2) Народното събрание и парламентарните комисии могат да задължават министрите да се явяват на техни заседания и да отговарят на поставени въпроси.</p>	<p>Art. 83. (1) Ministers shall be free to attend the sessions of the National Assembly and the parliamentary committees. They shall be given priority in addressing the Members.</p> <p>(2) The National Assembly and the parliamentary committees shall be free to order ministers to attend their sessions and respond to questions.</p>
<p>Чл. 84. Народното събрание:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. приема, изменя, допълва и отменя законите; 2. приема държавния бюджет и отчета за изпълнението му; 3. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) установява данъците и определя размера на държавните данъци; 4. насрочва избори за президент на републиката; 5. приема решение за произвеждане на национален референдум; 6. избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение - Министерския съвет; извършва промени в правителството по предложение на министър- 	<p>Art. 84. The National Assembly shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pass, amend, and rescind the laws; 2. pass the state budget bill and the budget report; 3. (amend. – SG 12/07) establish the taxes and determine the size of the state ones; 4. schedule the elections for a President of the Republic; 5. resolve on the holding of a national referendum; 6. elect and dismiss the Prime Minister and, on his motion, the members of the Council of Ministers; effect changes in the government on a motion from the Prime Minister; 7. create, transform and close down ministries on a motion from the Prime Minister; 8. elect and dismiss the Governor of the Bulgarian National Bank and the heads of other institutions established by law; 9. approve state-loan agreements; 10. resolve on the declaration of war and conclusion of peace; 11. approve any deployment and use of Bulgarian armed forces outside the country's borders, and the deployment of foreign troops on the territory of the country or

<p>председателя;</p> <p>7. създава, преобразува и закрива министерства по предложение на министър-председателя;</p> <p>8. избира и освобождава ръководителите на Българската народна банка и на други институции, определени със закон;</p> <p>9. дава съгласие за сключване на договори за държавни заеми;</p> <p>10. решава въпросите за обявяване на война и за сключване на мир;</p> <p>11. разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея;</p> <p>12. обявява военно или друго извънредно положение върху цялата територия на страната или върху част от нея по предложение на президента или на Министерския съвет;</p> <p>13. дава амнистия;</p> <p>14. учредява ордени и медали;</p> <p>15. определя официалните празници;</p> <p>16. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) изслушва и приема годишните доклади на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор, внесени от Висшия съдебен съвет, за прилагането на закона и за дейността на съдилищата, прокуратурата и разследващите органи. Народното събрание може да изслушва и приема и други доклади на главния прокурор за дейността на прокуратурата по прилагането на закона, противодействието на престъпността и реализирането на наказателната политика;</p> <p>17. (нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) изслушва и приема доклади за дейността на органи, които изцяло или частично се избират от Народното събрание, когато това е предвидено в закон.</p>	<p>their crossing of that territory;</p> <p>12. on a motion from the President or the Council of Ministers, introduce martial law or a state of emergency on all or part of the country's territory;</p> <p>13. grant amnesty;</p> <p>14. institute orders and medals;</p> <p>15. establish the official holidays;</p> <p>16. (new - SG 27/06; amend. – SG 12/07; suppl. - SG 100/15) give hearing and adopt the annual reports of the Supreme Court of Cassation, of the Supreme Administrative Court and of the Chief Prosecutor, submitted by the Supreme Judicial Council on the application of the law and the activities of the courts, the prosecutor's office and the investigation bodies. The National Assembly may hear and adopt other reports of the Prosecutor General on activities of prosecution related to implementation of the law, combating crime and the implementation of penal policy;</p> <p>17. (new – SG 12/07) hear out and adopt reports on the activity of authorities, being entirely or partially elected by the National Assembly, where this is provided by a law.</p>
<p>Чл. 85. (1) Народното събрание</p>	<p>Art. 85. (1) The National Assembly shall ratify or denounce by law all international instruments which:</p>

<p>ратифицира и денонсира със закон международните договори, които:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. имат политически или военен характер; 2. се отнасят до участието на Република България в международни организации; 3. предвиждат коригиране на границата на Република България; 4. съдържат финансови задължения за държавата; 5. предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове; 6. се отнасят до основните права на човека; 7. се отнасят до действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение; 8. изрично предвиждат ратификация; 9. (нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) предоставят на Европейския съюз правомощия, произтичащи от тази Конституция. <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Законът за ратифициране на международен договор по ал. 1, т. 9 се приема с мнозинство две трети от всички народни представители.</p> <p>(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Ратифицираните от Народното събрание договори могат да бъдат изменяни или денонсирани само по реда, посочен в самите договори, или в съответствие с общопризнатите норми на международното право.</p> <p>(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Сключването на международни договори, които изискват изменения в Конституцията, трябва да бъде предшествано от приемането на тези изменения.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. are of a political or military nature; 2. concern the Republic of Bulgaria's participation in international organisations; 3. envisage corrections to the borders of the Republic of Bulgaria; 4. contain obligations for the treasury; 5. envisage the state's participation in international arbitration or legal proceedings; 6. concern fundamental human rights; 7. affect the action of the law or require new legislation in order to be enforced; 8. expressly require ratification; 9. (new – SG 18/05) render to the European Union authorities ensuing from this Constitution. <p>(2) (new – SG 18/05) The Law of ratification of international agreement of para 1, item 9 shall be passed with majority of two thirds of all people’s representatives.</p> <p>(3) (prev. (2) – SG 18/05) Treaties ratified by the National Assembly may be amended or denounced only by their built-in procedure or in accordance with the universally acknowledged norms of international law.</p> <p>(4) (prev. (3) – SG 18/05) The conclusion of an international treaty requiring an amendment to the Constitution shall be preceded by the passage of such an amendment.</p>
<p>Чл. 86. (1) Народното събрание приема закони, решения, декларации и обръщения.</p> <p>(2) Законите и решенията на Народното събрание са задължителни за всички държавни</p>	<p>Art. 86. (1) The National Assembly shall pass laws, resolutions, declarations and addresses.</p> <p>(2) The laws and resolutions passed by the National Assembly shall be binding on all state bodies, all organisations and all citizens.</p>

<p>органи, организациите и гражданите.</p>	
<p>Чл. 87. (1) Право на законодателна инициатива имат всеки народен представител и Министерският съвет.</p> <p>(2) Законопроектът за държавния бюджет се изготвя и внася от Министерския съвет.</p>	<p>Art. 87. (1) Any Member of the National Assembly or the Council of Ministers shall have the right to introduce a bill.</p> <p>(2) The State Budget Bill shall be drawn up and presented by the Council of Ministers.</p>
<p>Чл. 88. (1) Законите се обсъждат и приемат с две гласувания, които се извършват на отделни заседания. По изключение Народното събрание може да реши двете гласувания да се извършат в едно заседание.</p> <p>(2) Другите актове на Народното събрание се приемат с едно гласуване.</p> <p>(3) Приетите актове се обнародват в "Държавен вестник" не по-късно от 15 дни след приемането им.</p>	<p>Art. 88. (1) Bills shall be read and voted upon twice, during different sessions. By way of exception, the National Assembly may resolve to hold both ballots during a single session.</p> <p>(2) All other acts of the National Assembly shall require a single ballot.</p> <p>(3) Each passed act shall be promulgated in State Gazette within 15 days of being passed.</p>
<p>Чл. 89. (1) Една пета от народните представители може да предложи на Народното събрание да гласува недоверие на Министерския съвет. Предложението е прието, когато за него са гласували повече от половината от всички народни представители.</p> <p>(2) Когато Народното събрание гласува недоверие на министър-председателя или на Министерския съвет, министър-председателят подава оставката на правителството.</p> <p>(3) Когато Народното събрание отхвърли предложението за гласуване на недоверие на Министерския съвет, ново предложение за недоверие на същото основание не може да бъде направено в следващите шест месеца.</p>	<p>Art. 89. (1) A motion of no confidence in the Council of Ministers shall require seconding by at least one-fifth of the Members of the National Assembly. To be passed, the motion shall require a majority of more than half of the votes of all National Assembly Members.</p> <p>(2) Should the National Assembly vote no confidence in the Prime Minister or the Council of Ministers, the Prime Minister shall hand in his government's resignation.</p> <p>(3) Should the National Assembly reject a vote of no confidence in the Council of Ministers, the next motion for a vote of no confidence on the same grounds shall not be made within six months.</p>
<p>Чл. 90. (1) Народните представители имат право на въпроси и на питання до Министерския съвет или до отделни министри, които са длъжни да отговарят.</p> <p>(2) По предложение на една пета от народните представители по питането стават разисквания и се приема решение.</p>	<p>Art. 90. (1) Members of the National Assembly shall have the right to address questions and interpolation to the Council of Ministers and to individual ministers, who shall be obligated to respond.</p> <p>(2) A motion by one-fifth of the Members of the National Assembly shall be required to turn an interpolation into a debate on which a resolution shall be passed.</p>

<p>Чл. 91. (1) Народното събрание избира Сметна палата, която осъществява контрол за изпълнението на бюджета.</p> <p>(2) Организацията, правомощията и редът за дейност на Сметната палата се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 91. (1) The National Assembly shall establish an Accountancy Chamber to control the implementation of the budget.</p> <p>(2) The organisation, authority and procedures by which the Accountancy Chamber shall act shall be established by law.</p>
<p>Чл. 91а. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) (1) Народното събрание избира омбудсман, който се застъпва за правата и свободите на гражданите.</p> <p>(2) Правомощията и дейността на омбудсмана се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 91a. (new - SG 27/06) (1) The National Assembly shall elect an ombudsman who intercedes for the rights and freedoms of the citizens.</p> <p>(2) The powers and the activities of the ombudsman shall be regulated by a law.</p>
<p style="text-align: center;">Глава четвърта. ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА</p>	<p style="text-align: center;">Chapter four. PRESIDENT OF THE REPUBLIC</p>
<p>Чл. 92. (1) Президентът е държавен глава. Той олицетворява единството на нацията и представлява Република България в международните отношения.</p> <p>(2) Президентът се подпомага в своята дейност от вицепрезидент.</p>	<p>Art. 92. (1) The President shall be the head of state. He shall embody the unity of the nation and shall represent the state in its international relations.</p> <p>(2) The President shall be assisted in his actions by a Vice President.</p>
<p>Чл. 93. (1) Президентът се избира пряко от избирателите за срок от пет години по ред, определен със закон.</p> <p>(2) За президент може да бъде избран български гражданин по рождение, навършил 40 години, който отговаря на условията за избиране на народен представител и е живял последните пет години в страната.</p> <p>(3) Избран е кандидатът, получил повече от половината действителни гласове, ако в гласуването са участвали повече от половината избиратели.</p> <p>(4) Ако никой от кандидатите не е избран, в седемдневен срок се произвежда нов избор, в който участват двамата кандидати, получили най-много гласове. Избран е кандидатът, получил повече гласове.</p> <p>(5) Изборът за нов президент се произвежда не по-рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичане на срока на</p>	<p>Art. 93. (1) The President shall be elected directly by the voters for a period of five years by a procedure established by law.</p> <p>(2) Eligible for President shall be any natural-born Bulgarian citizen over 40 years of age and qualified to be elected to the National Assembly, who has resided in the country for the five years preceding the election.</p> <p>(3) To be elected, a candidate shall require more than one-half of the valid ballots, provided that more than half of all eligible voters have cast their ballots in the election.</p> <p>(4) Should none of the candidates for President be elected, a second round vote shall be held within seven days between the two top candidates. The winner shall be the candidate who wins the majority of the vote.</p> <p>(5) A presidential election shall be held not earlier than three months and not later than two months before the expiry of the term of office of the incumbent President.</p> <p>(6) The Constitutional Court shall rule upon any challenge to the legality of a presidential election no later than one month after the election.</p>

<p>пълномощията на действащия президент.</p> <p>(6) Споровете относно законността на избора за президент се решават от Конституционния съд в едномесечен срок след изборите.</p>	
<p>Чл. 94. Вицепрезидентът се избира едновременно и в една листа с президента при условията и по реда за избиране на президент.</p>	<p>Art. 94. The Vice President shall be elected at the same time and on the same ticket as the President, on the same conditions and by the same procedure.</p>
<p>Чл. 95. (1) Президентът и вицепрезидентът могат да бъдат преизбрани на същата длъжност само за още един мандат.</p> <p>(2) Президентът и вицепрезидентът не могат да бъдат народни представители, да изпълняват други държавни, обществени и стопански дейности и да участват в ръководството на политически партии.</p>	<p>Art. 95. (1) The President and the Vice President shall be eligible for only one re-election to the same office.</p> <p>(2) The President and the Vice President shall not serve as Members of the National Assembly or engage in any other state, public or economic activity, nor shall they participate in the leadership of any political party.</p>
<p>Чл. 96. Президентът и вицепрезидентът полагат пред Народното събрание клетвата по чл. 76, ал. 2.</p>	<p>Art. 96. The President and the Vice President shall swear before the National Assembly the oath established by Art. 76 para 2.</p>
<p>Чл. 97. (1) Пълномощията на президента и на вицепрезидента се прекратяват предсрочно при:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. подаване на оставка пред Конституционния съд; 2. трайна невъзможност да изпълняват правомощията си поради тежко заболяване; 3. при условията на чл. 103; 4. смърт. <p>(2) В случаите на т. 1 и 2 пълномощията на президента и вицепрезидента се прекратяват с установяване от Конституционния съд на посочените в тях обстоятелства.</p> <p>(3) В случаите на ал. 1 вицепрезидентът встъпва в длъжността президент до края на мандата.</p> <p>(4) При невъзможност вицепрезидентът да встъпи в длъжност правомощията на президента се изпълняват от председателя на Народното събрание до избирането на президент и вицепрезидент. В този случай в двумесечен срок се</p>	<p>Art. 97. (1) The President's or Vice President's authority shall expire before the expiry of his term of office upon any of the following occurrences:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. resignation submitted before the Constitutional Court; 2. lasting incapacitation caused by a grave illness; 3. pursuant to Art. 103. 4. death; <p>(2) In instances 1 and 2, the prerogatives of the President or Vice President shall be suspended upon the Constitutional Court's establishing the existence of the respective circumstances;</p> <p>(3) In instance 1, the Vice President shall assume the duties of the President until the expiry of the term of office.</p> <p>(4) Should the Vice President be incapable of assuming the President's duties, the President's prerogatives shall be assumed by the Chairman of the National Assembly until the election of a new President and Vice President. Elections for President and Vice President shall then be held within two months.</p>

<p>произвеждат избори за президент и вицепрезидент.</p>	
<p>Чл. 98. Президентът на републиката:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. насрочва избори за Народно събрание и органи на местно самоуправление и определя датата за произвеждане на национален референдум, когато за това има решение на Народното събрание; 2. отправя обръщения към народа и Народното събрание; 3. сключва международни договори в случаите, определени със закон; 4. обнародва законите; 5. утвърждава промени на границите и центровете на административно-териториалните единици по предложение на Министерския съвет; 6. назначава и освобождава от длъжност ръководителите на дипломатическите представителства и постоянните представители на Република България при международни организации по предложение на Министерския съвет и приема акредитивните и отзователните писма на чуждестранните дипломатически представители в страната; 7. назначава и освобождава от длъжност и други държавни служители, определени със закон; 8. награждава с ордени и медали; 9. дава и възстановява българско гражданство и освобождава и лишава от него; 10. предоставя убежище; 11. упражнява право на помилване; 12. опрощава несъбираеми държавни вземания; 13. наименува обекти с национално значение и населени места; 14. информира Народното събрание по основни въпроси в кръга на своите правомощия. 	<p>Art. 98. The President of the Republic shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. schedule the elections for a National Assembly and for the bodies of local self-government and shall set the date for national referendums pursuant to a resolution of the National Assembly; 2. address the nation and the National Assembly; 3. conclude international treaties in the circumstances established by the law; 4. promulgate the laws; 5. on a motion from the Council of Ministers, determine the borders of the administrative territorial units and their centres; 6. on a motion from the Council of Ministers, appoint and dismiss the heads of the Republic of Bulgaria's diplomatic and permanent missions at international organisations, and receive the credentials and the letters of recall of the foreign diplomatic representatives to this country; 7. appoint and dismiss from office other state officials, established by law; 8. award orders and medals; 9. grant, restore, relieve from and withdraw Bulgarian citizenship; 10. grant asylum; 11. exercise the right to pardon. 12. cancel uncollectable debts to the state; 13. name landmarks and communities of national importance; 14. inform the National Assembly on basic problems within his prerogatives.
<p>Чл. 99. (1) Президентът след консултации</p>	<p>Art. 99. (1) Following consultations with the parliamentary groups, the President shall appoint the Prime</p>

<p>с парламентарните групи възлага на кандидат за министър-председател, посочен от най-голямата по численост парламентарна група, да състави правителство.</p> <p>(2) Когато в 7-дневен срок кандидатът за министър-председател не успее да предложи състав на Министерския съвет, президентът възлага това на посочен от втората по численост парламентарна група кандидат за министър-председател.</p> <p>(3) Ако и в този случай не бъде предложен състав на Министерския съвет, президентът в срока по предходната алинея възлага на някоя следваща парламентарна група да посочи кандидат за министър-председател.</p> <p>(4) Когато проучвателният мандат е приключил успешно, президентът предлага на Народното събрание да избере кандидата за министър-председател.</p> <p>(5) Ако не се постигне съгласие за образуване на правителство, президентът назначава служебно правителство, разпуска Народното събрание и насрочва нови избори в срока по чл. 64, ал. 3. Актът, с който президентът разпуска Народното събрание, определя и датата на изборите за ново Народно събрание.</p> <p>(6) Редът за съставяне на правителство по предходните алинеи се прилага и в случаите на чл. 111, ал. 1.</p> <p>(7) В случаите на ал. 5 и 6 президентът не може да разпуска Народното събрание през последните три месеца от своя мандат. Ако в този срок парламентът не може да състави правителство, президентът назначава служебно правителство.</p>	<p>Minister-designate nominated by the party holding the highest number of seats in the National Assembly to form a government.</p> <p>(2) Should the Prime Minister-designate fail to form a government within seven days, the President shall entrust this task to a Prime Minister-designate nominated by the second largest parliamentary group.</p> <p>(3) Should the new Prime Minister-designate also fail to form a government within the period established by the preceding paragraph, the President shall entrust the task to a Prime Minister-designate nominated by one of the minor parliamentary groups.</p> <p>(4) Should the consultations prove successful, the President shall ask the National Assembly to elect the Prime Minister-designate.</p> <p>(5) Should no agreement on the formation of a government be reached, the President shall appoint a caretaker government, dissolve the National Assembly and schedule new elections within the period established by Art. 64 para 3. The President's act on the dissolution of the National Assembly shall also establish the date of the new general elections.</p> <p>(6) The procedure for forming a government established by the preceding paragraphs shall further apply in the instances envisaged by Art. 111 para 1.</p> <p>(7) In the instances envisaged by para 5 and 6, the President shall not dissolve the National Assembly during the last three months of his term of office. Should Parliament fail to form a government within the established period, the President shall appoint a caretaker government.</p>
<p>Чл. 100. (1) Президентът е върховен главнокомандващ на Въоръжените сили на Република България.</p> <p>(2) Президентът назначава и освобождава висшия команден състав на Въоръжените сили и удостоява с висши военни звания по предложение на Министерския съвет.</p> <p>(3) Президентът възглавява Консултативния съвет за национална сигурност,</p>	<p>Art. 100. (1) The President shall be the Supreme Commander in Chief of the Armed Forces of the Republic of Bulgaria.</p> <p>(2) The President shall appoint and dismiss the higher command of the Armed Forces and shall bestow all higher military ranks on a motion from the Council of Ministers.</p> <p>(3) The President shall preside over the Consultative National Security Council, the status of which shall be established by law.</p> <p>(4) The President shall proclaim general or partial mobilisation on a motion from the Council of Ministers in</p>

<p>чийто статут се определя със закон.</p> <p>(4) Президентът обявява обща или частична мобилизация по предложение на Министерския съвет в съответствие със закона.</p> <p>(5) Президентът обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложно изпълнение на международни задължения, военно или друго извънредно положение, когато Народното събрание не заседава. В тези случаи то се свиква незабавно, за да се произнесе по решението.</p>	<p>accordance with the law.</p> <p>(5) The President shall proclaim a state of war in the case of an armed attack against Bulgaria or whenever urgent actions are required by virtue of an international commitment, or shall proclaim martial law or any other state of emergency whenever the National Assembly is not in session and cannot be convened. The National Assembly shall then be convened forthwith to endorse the decision.</p>
<p>Чл. 101. (1) В срока по чл. 88, ал. 3 президентът може мотивирано да върне закона в Народното събрание за ново обсъждане, което не може да му бъде отказано.</p> <p>(2) Народното събрание приема повторно закона с мнозинство повече от половината от всички народни представители.</p> <p>(3) Повторно приетият от Народното събрание закон се обнародва от президента в 7-дневен срок от получаването му.</p>	<p>Art. 101. (1) Within the term established by Art. 88 para 3, the President shall be free to return a bill together with his motives to the National Assembly for further debate, which shall not be refused.</p> <p>(2) The new passage of such a bill shall require a majority of more than half of all Members of the National Assembly.</p> <p>(3) Following a new passage of the bill by the National Assembly, the President shall promulgate it within seven days following its receipt.</p>
<p>Чл. 102. (1) В изпълнение на своите правомощия президентът издава укази, отправя обръщания и послания.</p> <p>(2) Указите се приподписват от министър-председателя или от съответния министър.</p> <p>(3) Не подлежат на приподписване указите, с които президентът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. назначава служебно правителство; 2. възлага проучвателен мандат за образуване на правителство; 3. разпуска Народното събрание; 4. връща закон, гласуван от Народното събрание, за повторно обсъждане; 5. определя организацията и реда на дейност на службите към Президентството и назначава персонала; 6. насрочва избори и референдум; 7. обнародва законите. 	<p>Art. 102. (1) Within the prerogatives vested in him, the President shall issue decrees, addresses and messages.</p> <p>(2) The President's decrees shall be countersigned by the Prime Minister or the minister concerned.</p> <p>(3) No countersigning shall be required for decrees pertaining to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. the appointment of a caretaker government; 2. the appointment of a Prime Minister-designate; 3. dissolution of the National Assembly; 4. return of a bill to the National Assembly for further debate; 5. the organisation and manner of action of the offices of the Presidency and the appointment of their staff; 6. the scheduling of an election or referendum; 7. the promulgation of law.

<p>Чл. 103. (1) Президентът и вицепрезидентът не носят отговорност за действията, извършени при изпълнение на своите функции с изключение на държавна измяна и нарушение на Конституцията.</p> <p>(2) Обвинението се повдига по предложение най-малко на една четвърт от народните представители и се поддържа от Народното събрание, ако повече от две трети от народните представители са гласували за това.</p> <p>(3) Конституционният съд разглежда обвинението срещу президента или вицепрезидента в едномесечен срок от внасянето на обвинението. Ако бъде установено, че президентът или вицепрезидентът са извършили държавна измяна или са нарушили Конституцията, пълномощията им се прекратяват.</p> <p>(4) Президентът и вицепрезидентът не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване.</p>	<p>Art. 103. (1) The President and Vice President shall not be held liable for actions committed in the performance of their duties, except for high treason, or a violation of the Constitution.</p> <p>(2) An impeachment shall require a motion from no fewer than one quarter of all Members of the National Assembly and shall stand if supported by more than two-thirds of the Members.</p> <p>(3) An impeachment against the President or Vice President shall be tried by the Constitutional Court within a month following the lodging of the impeachment. Should the Constitutional Court convict the President or Vice President of high treason, or of a violation of the Constitution, the President's or Vice President's prerogatives shall be suspended.</p> <p>(4) No one shall place the President or the Vice President under detention, nor shall initiate criminal proceedings against them.</p>
<p>Чл. 104. Президентът може да възлага на вицепрезидента правомощията си по чл. 98, т. 7, 9, 10 и 11.</p>	<p>Art. 104. The President shall be free to devolve to the Vice President the prerogatives established by Art. 98 points 7, 9, 10 and 11.</p>
<p style="text-align: center;">Глава пета. МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter five. COUNCIL OF MINISTERS</p>
<p>Чл. 105. (1) Министерският съвет ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите.</p> <p>(2) Министерският съвет осигурява обществения ред и националната сигурност и осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Министерският съвет информира Народното събрание по въпроси, отнасящи се до задълженията, произтичащи за Република България от нейното членство в Европейския съюз.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Когато участва в разработването и приемането на актове на Европейския съюз, Министерският съвет информира предварително Народното събрание и</p>	<p>Art. 105. (1) The Council of Ministers shall head the implementation of the state's domestic and foreign policy.</p> <p>(2) The Council of Ministers shall ensure the public order and national security and shall exercise overall guidance over the state administration and the Armed Forces.</p> <p>(3) (new – SG 18/05) The Council of Ministers shall inform the National Assembly on issues referring to the obligations ensuing for the Republic of Bulgaria from its membership in the European Union.</p> <p>(4) (new – SG 18/05) When the Council of Ministers participates in the development and the passing of acts of the European Union it shall inform in advance the National Assembly and give account of its actions.</p>

<p>дава отчет за своите действия.</p>	
<p>Чл. 106. Министерският съвет ръководи изпълнението на държавния бюджет; организира стопанисването на държавното имущество; сключва, утвърждава и денонсира международни договори в случаите, предвидени в закона.</p>	<p>Art. 106. The Council of Ministers shall manage the implementation of the state budget; organise the management of the state's assets; conclude, confirm or denounce international treaties when authorised to do so by law.</p>
<p>Чл. 107. Министерският съвет отменя незаконосъобразните или неправилните актове на министрите.</p>	<p>Art. 107. The Council of Ministers shall rescind any illegitimate or improper act issued by a minister.</p>
<p>Чл. 108. (1) Министерският съвет се състои от министър-председател, заместник министър-председатели и министри.</p> <p>(2) Министър-председателят ръководи и координира общата политика на правителството и носи отговорност за нея. Той назначава и освобождава от длъжност заместник-министрите.</p> <p>(3) Министрите ръководят отделни министерства, освен ако Народното събрание реши друго. Те носят отговорност за своите действия.</p>	<p>Art. 108. (1) The Council of Ministers shall consist of a Prime Minister, Deputy Prime Ministers and ministers.</p> <p>(2) The Prime Minister shall head, coordinate and bear responsibility for the overall policy of the government. He shall appoint and dismiss the deputy ministers.</p> <p>(3) Each member of the Council of Ministers shall head a ministry, except when the National Assembly resolves otherwise. Each minister shall account for his own activity.</p>
<p>Чл. 109. Членовете на Министерския съвет полагат пред Народното събрание клетвата по чл. 76, ал. 2.</p>	<p>Art. 109. The members of the Council of Ministers shall swear before the National Assembly the oath established by Art. 76 para 2.</p>
<p>Чл. 110. Членове на Министерския съвет могат да бъдат само български граждани, които отговарят на условията за избиране на народни представители.</p>	<p>Art. 110. Eligible for election to the Council of Ministers shall be any Bulgarian citizen qualified to be elected to the National Assembly.</p>
<p>Чл. 111. (1) Правомощията на Министерския съвет се прекратяват:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. с гласуване на недоверие на Министерския съвет или на министър-председателя; 2. с приемане на оставката на Министерския съвет или на министър-председателя; 3. при смърт на министър-председателя. <p>(2) Министерският съвет подава оставка пред новоизбраното Народно събрание.</p>	<p>Art. 111. (1) The authority of the Council of Ministers shall expire upon any of the following occurrences:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a vote of no confidence in the Council of Ministers or the Prime Minister; 2. the resignation of the Council of Ministers or the Prime Minister; 3. death of the Prime Minister. <p>(2) The Council of Ministers shall hand in its resignation before the newly elected National Assembly.</p> <p>(3) Should any of the above occur, the Council of Ministers shall continue to act until the election of a new Council of Ministers.</p>

<p>(3) В случаите по предходните алинеи Министерският съвет изпълнява функциите си до избирането на нов Министерски съвет.</p>	
<p>Чл. 112. (1) Министерският съвет може да поиска Народното събрание да му гласува доверие по цялостната политика, по програмата или по конкретен повод. Решението се приема с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители.</p> <p>(2) Когато Министерският съвет не получи исканото доверие, министър-председателят подава оставката на правителството.</p>	<p>Art. 112. (1) The Council of Ministers shall be free to ask for the National Assembly's vote of confidence in its overall policy, its programme declaration, or on a specific issue. A resolution shall require a majority of more than half of the votes of the National Assembly Members present.</p> <p>(2) Should the Council of Ministers fail to receive the requested vote of confidence, the Prime Minister shall hand in the government's resignation.</p>
<p>Чл. 113. (1) Членовете на Министерския съвет не могат да заемат длъжности и да извършват дейности, които са несъвместими с положението на народен представител.</p> <p>(2) Народното събрание може да определя и други длъжности и дейности, които членовете на Министерския съвет не могат да заемат или извършват.</p>	<p>Art. 113. (1) A member of the Council of Ministers shall not hold a post or engage in any activity incompatible with the status of a Member of the National Assembly.</p> <p>(2) The National Assembly shall be free to determine any other post or activity which a member of the Council of Ministers shall not hold or engage in.</p>
<p>Чл. 114. Въз основа и в изпълнение на законите Министерският съвет приема постановления, разпореждания и решения. С постановления Министерският съвет приема и правилници и наредби.</p>	<p>Art. 114. Pursuant to and in implementation of the laws, the Council of Ministers shall adopt decrees, ordinances and resolutions. The Council of Ministers shall promulgate rules and regulations by decree.</p>
<p>Чл. 115. Министрите издават правилници, наредби, инструкции и заповеди.</p>	<p>Art. 115. The ministers shall issue rules, regulations, instructions and orders.</p>
<p>Чл. 116. (1) Държавните служители са изпълнители на волята и интересите на нацията. При изпълнение на своята служба те са длъжни да се ръководят единствено от закона и да бъдат политически неутрални.</p> <p>(2) Условието, при които държавните служители се назначават и освобождават от длъжност и могат да членуват в политически партии и синдикални организации, както и да упражняват правото си на стачка, се определят със закон.</p>	<p>Art. 116. (1) State employees shall be the executors of the nation's will and interests. In the performance of their duty they shall be guided solely by the law and shall be politically neutral.</p> <p>(2) The conditions for the appointment and dismissal of state employees and the conditions on which they shall be free to belong to political parties and trade unions, as well as to exercise their right to strike shall be established by law.</p>

<p style="text-align: center;">Глава шеста. СЪДЕБНА ВЛАСТ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter six. JUDICIAL POWER</p>
<p>Чл. 117. (1) Съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата.</p> <p>(2) Съдебната власт е независима. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона.</p> <p>(3) Съдебната власт има самостоятелен бюджет.</p>	<p>Art. 117. (1) The judicial branch of government shall safeguard the rights and legitimate interests of all citizens, juridical persons and the state.</p> <p>(2) The judicial branch shall be independent. In the performance of their functions, all judges, court assessors, prosecutors and investigating magistrates shall be subservient only to the law.</p> <p>(3) The judicial branch of government shall have an independent budget.</p>
<p>Чл. 118. Правосъдието се осъществява в името на народа.</p>	<p>Art. 118. All judicial power shall be exercised in the name of the people.</p>
<p>Чл. 119. (1) Правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни, окръжни, военни и районни съдилища.</p> <p>(2) Със закон могат да се създават и специализирани съдилища.</p> <p>(3) Извънредни съдилища не се допускат.</p>	<p>Art. 119. (1) Justice shall be administered by the Supreme Court of Cassation, the Supreme Administrative Court, courts of appeals, courts of assizes, courts-martial and district courts.</p> <p>(2) Specialised courts may be set up by virtue of law.</p> <p>(3) There shall be no extraordinary courts.</p>
<p>Чл. 120. (1) Съдилищата осъществяват контрол за законност на актове и действия на административните органи.</p> <p>(2) Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените със закон.</p>	<p>Art. 120. (1) The courts shall supervise the legality of the acts and actions of the administrative bodies.</p> <p>(2) Citizens and juridical persons shall be free to contest any administrative act which affects them, except those listed expressly by the laws.</p>
<p>Чл. 121. (1) Съдилищата осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес.</p> <p>(2) Производството по делата осигурява установяването на истината.</p> <p>(3) Разглеждането на делата във всички съдилища е публично, освен когато законът предвижда друго.</p> <p>(4) Актовете на правораздаването се мотивират.</p>	<p>Art. 121. (1) The courts shall ensure the equality and mutual challengeability of the parties to a judicial trial.</p> <p>(2) Judicial proceedings shall ensure the establishment of truth.</p> <p>(3) All courts shall conduct their hearings in public, unless provided otherwise by law.</p> <p>(4) All court rulings shall be motivated.</p>

<p>Чл. 122. (1) Гражданите и юридическите лица имат право на защита във всички стадии на процеса.</p> <p>(2) Редът за упражняване правото на защита се определя със закон.</p>	<p>Art. 122. (1) Citizens and juridical persons shall have the right to legal counsel at all stages of a trial.</p> <p>(2) The procedure by which the right to legal counsel shall be practised shall be established by law.</p>
<p>Чл. 123. В определени от закона случаи в правораздаването участват и съдебни заседатели.</p>	<p>Art. 123. Court assessors shall participate in the trial process in certain cases established by law.</p>
<p>Чл. 124. Върховният касационен съд осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.</p>	<p>Art. 124. The Supreme Court of Cassation shall exercise supreme judicial oversight as to the precise and equal application of the law by all courts.</p>
<p>Чл. 125. (1) Върховният административен съд осъществява върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите в административното правораздаване.</p> <p>(2) Върховният административен съд се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите, както и на други актове, посочени в закона.</p>	<p>Art. 125. (1) The Supreme Administrative Court shall exercise supreme judicial oversight as to the precise and equal application of the law in administrative justice.</p> <p>(2) The Supreme Administrative Court shall rule on all challenges to the legality of acts of the Council of Ministers and the individual ministers, and of other acts established by law.</p>
<p>Чл. 126. (1) Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата.</p> <p>(2) Главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.</p>	<p>Art. 126. (1) The structure of the prosecutors' office shall correspond to that of the courts.</p> <p>(2) The Chief Prosecutor shall oversee the legality and provide methodological guidance to all other prosecutors.</p>
<p>Чл. 127. Прокуратурата следи за спазване на законността, като:</p> <p>1. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане;</p> <p>2. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) може да извършва разследване;</p> <p>3. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер;</p> <p>4. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.)</p>	<p>Art. 127. The Prosecutor's Office shall ensure that legality is observed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (new - SG 27/06) by heading the investigation and supervising its lawful implementation; 2. (prev. text of item 1 - SG 27/06) by bringing charges against criminal suspects and supporting the charges in common criminal trials; 3. (prev. text of item 2 - SG 27/06) by overseeing the enforcement of penalties and other measures of compulsion; 4. (prev. text of item 3 - SG 27/06) by acting for the rescission of all illegitimate acts; 5. (prev. text of item 4 - SG 27/06) by taking part in civil and administrative suits whenever required to do so by law.

<p>упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки;</p> <p>5. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове;</p> <p>6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.</p>	
<p>Чл. 128. (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Следствените органи са в системата на съдебната власт. Те осъществяват разследване по наказателни дела в случаите, предвидени в закон.</p>	<p>Art. 128. (amend. - SG 27/06) The investigating bodies shall be within the system of the judicial branch. They shall perform the investigation of criminal cases when provided by the law.</p>
<p>Чл. 129. (1) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Съдиите, прокурорите и следователите се назначават, повишават, понижават, преместват и освобождават от длъжност от съдийската, съответно прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.</p> <p>(2) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се назначават и освобождават от президента на републиката по предложение на пленума на Висшия съдебен съвет за срок от седем години без право на повторно избиране. Президентът не може да откаже назначаването или освобождаването при повторно направено предложение.</p> <p>(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) С навършване на петгодишен стаж като съдия, прокурор или следовател и след атестиране, с решение на съдийската, съответно прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми. Те, включително лицата по ал. 2, се освобождават от длъжност само при:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. навършване на 65-годишна възраст; 2. подаване на оставка; 3. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление; 4. трайна фактическа невъзможност да 	<p>Art. 129. (1) (suppl. - SG 100/15) Justices, prosecutors and investigating magistrates shall be elected, promoted, demoted, reassigned in and dismissed from the judicial or respectively the prosecutorial panel of the Supreme Judicial Council.</p> <p>(2) The Chairman of the Supreme Court of Cassation, the Chairman of the Supreme Administrative Court and the Chief Prosecutor shall be appointed and dismissed by the President of the Republic on a motion from the Supreme Judicial Council for a period of seven years, and shall not be eligible for a second term in office. The President shall not deny an appointment or dismissal on a repeated motion.</p> <p>(3) (amend., SG 85/03; suppl. - SG 100/15) Upon the completion of a five-year service as justice, prosecutor or investigating magistrate, and after an attestation, by a decision of the judicial or respectively the prosecutorial panel of the Supreme Judicial Council the justice, prosecutors and investigating magistrates shall become unsubstitutable. They, including the persons under para 2 shall be dismissed only upon:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. accomplishment of 65 years of age; 2. resignation; 3. enforcement of a prison sentence for a deliberate crime; 4. lasting actual disability to perform their functions over more than one year; 5. grave offence or systematic non-fulfilment of the official duties, as well as actions undermining the prestige of the judicial authority. <p>(4) (new - SG 27/06; declared anti-constitutional by constitutional court decision No. 7 from 2006 - SG 78/06) In the cases of para 3, item 5 the chairman of the Supreme Court of Cassation, the chairman of the Supreme Administrative Court and the chief prosecutor shall be dismissed by the president upon proposal by a quarter of the Members of the National Assembly adopted by a majority of two-thirds of the Members of the National Assembly. The president may not refuse the dismissal upon second proposal.</p> <p>(5) (new - SG 85/03; prev. text of para 4 - SG</p>

<p>изпълняват задълженията си за повече от една година;</p> <p>5. тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения, както и действия, които накърняват престижа на съдебната власт.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г., обявена за противоконституционна с PKC № 7 от 2006 г. - ДВ, бр. 78 от 2006 г.) В случаите по ал. 3, т. 5 председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се освобождават от президента на републиката по предложение и на една четвърт от народните представители, прието с мнозинство две трети от народните представители. Президентът не може да откаже освобождаването при повторно направено предложение.</p> <p>(5) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2003 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Придобитата несменяемост се възстановява при следващо заемане на длъжността съдия, прокурор или следовател в случаите на освобождаване по ал. 3, т. 2 и 4.</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Административните ръководители в органите на съдебната власт, с изключение на тези по ал. 2, се назначават на ръководната длъжност за срок от пет години с право на повторно назначаване.</p>	<p>27/06) The acquired unsubstitution shall be restored by a subsequent occupation of the position of a justice, prosecutor or investigating magistrate in the cases of discharge under para 3, item 2 and 4.</p> <p>(6) (new, SG 85/03, in force from January 1, 2004; prev. text of para 5 - SG 27/06) The administrative heads of the bodies of the judicial authority, with exception of those under para 2, shall be appointed at the position for a period of five years, having the right of a repeated appointment.</p>
<p>Чл. 130. (1) Висшият съдебен съвет се състои от 25 членове. Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и Главният прокурор са по право негови членове.</p> <p>(2) За членове на Висшия съдебен съвет, които не са негови членове по право, се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко петнадесетгодишен юридически стаж.</p> <p>(3) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Единадесет от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание с мнозинство две трети от народните представители и единадесет - от органите на съдебната власт.</p>	<p>Art. 130. (1) The Supreme Judicial Council shall consist of 25 members. Sitting on it ex officio shall be the Chairman of the Supreme Court of Cassation, the Chairman of the Supreme Administrative Court and the Chief Prosecutor.</p> <p>(2) Eligible for election to the Supreme Judicial Council besides its ex officio members shall be practising lawyers of high professional and moral integrity with at least 15 years of professional experience.</p> <p>(3) (suppl. - SG 100/15) Eleven of the members of the Supreme Judicial Council shall be elected by the National Assembly by a majority of two thirds of National Representatives, and eleven shall be elected by the judicial authorities. Members of the Supreme Judicial Council shall be elected in accordance with Art. 130a, para 3 and 4 and following a procedure established by law.</p> <p>(4) The elected members of the Supreme Judicial Council shall serve terms of five years. They shall not be eligible for immediate re-election.</p>

<p>Членовете на Висшия съдебен съвет се избират при условията на чл. 130а, ал. 3 и 4 и по ред, определен със закон.</p> <p>(4) Мандатът на изборните членове на Висшия съдебен съвет е пет години. Те не могат да бъдат преизбрани веднага след изтичане на този срок.</p> <p>(5) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(7) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(8) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Мандатът на избран член на Висшия съдебен съвет се прекратява при:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. подаване на оставка; 2. влязъл в сила съдебен акт за извършено престъпление; 3. трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година; 4. дисциплинарно освобождаване от длъжност или лишаване от право да упражнява юридическа професия или дейност. <p>(9) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) При прекратяване на мандата на избран член на Висшия съдебен съвет на негово място се избира друг от съответната квота, който довършва мандата.</p>	<p>(5) (revoked - SG 100/15)</p> <p>(6) (new – SG 12/07; revoked - SG 100/15)</p> <p>(7) (new – SG 12/07; revoked - SG 100/15)</p> <p>(8) (new – SG 12/07) The mandate of an elected member of the Supreme Judicial Council shall be terminated, in case of:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. resignation; 2. entered into force judicial act of committed crime; 3. permanent inability to execute his/her duties for more than a year; 4. disciplinary discharge from position or revocation of the right to practice law profession or activity. <p>(9) (new – SG 12/07) At termination of the mandate of an elected member of the Supreme Judicial Council another one shall be elected in his/her place from the respective quota to complete the mandate.</p>
<p>Чл. 130а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) (1) Висшият съдебен съвет осъществява правомощията си чрез пленум, съдийска и прокурорска колегия.</p> <p>(2) Пленумът се състои от всички членове на Висшия съдебен съвет. Пленумът на Висшия съдебен съвет:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. приема проекта на бюджета на съдебната власт; 2. приема решение за прекратяване на мандата на избран член на Висшия съдебен съвет при условията на чл. 130, ал. 8; 3. организира квалификацията на съдиите, 	<p>Art. 130a. (new - SG 100/15) (1) The Supreme Judicial Council shall exercise its powers through plenum, judicial and prosecutorial panel.</p> <p>(2) The plenum consists of all members of the Supreme Judicial Council. The plenum of the Supreme Judicial Council shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. adopt the draft budget of the judiciary; 2. adopt a decision to terminate the mandate of an elected member of the Supreme Judicial Council under the terms of Art. 130, para 8; 3. organize the qualification of judges, prosecutors and investigating magistrates; 4. resolve common organizational issues of the Judiciary;

<p>прокурорите и следователите;</p> <p>4. решава общи за съдебната власт организационни въпроси;</p> <p>5. изслушва и приема годишните доклади по чл. 84, т. 16;</p> <p>6. управлява недвижимите имоти на съдебната власт;</p> <p>7. прави предложение до президента на републиката за назначаване и освобождаване на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор;</p> <p>8. осъществява и други правомощия, определени със закон.</p> <p>(3) Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет се състои от 14 членове и включва председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, шестима членове, избрани пряко от съдиите, и шестима членове, избрани от Народното събрание.</p> <p>(4) Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет се състои от 11 членове и включва главния прокурор, четирима членове, избрани пряко от прокурорите, един член, избран пряко от следователите, и петима членове, избрани от Народното събрание.</p> <p>(5) Колегиите в съответствие със своята професионална насоченост:</p> <p>1. назначават, повишават, преместват и освобождават от длъжност съдиите, прокурорите и следователите;</p> <p>2. правят периодични атестации на съдиите, прокурорите, следователите и административните ръководители в органите на съдебната власт и решават въпроси за придобиване и възстановяване на несменяемост;</p> <p>3. налагат дисциплинарни наказания понижаване и освобождаване от длъжност на съдиите, прокурорите, следователите и административните ръководители в органите на съдебната власт;</p> <p>4. назначават и освобождават административните ръководители в органите на съдебната власт;</p> <p>5. решават въпроси за организацията на дейността на съответната система от органи на съдебната власт;</p> <p>6. осъществяват и други правомощия, определени със закон.</p>	<p>5. receive and adopt the annual reports under Art. 84, item 16;</p> <p>6. Manage the judiciary's real estate;</p> <p>7. make a proposal to the President of the Republic to appoint and dismiss the Chairperson of the Supreme Court of Cassation, the Chairperson of the Supreme Administrative Court and the Prosecutor General;</p> <p>8. exercise other powers defined by law.</p> <p>(3) The judicial panel of the Supreme Judicial Council consists of 14 members and includes the chairmen of the Supreme Court of Cassation and the Supreme Administrative Court, six members elected directly by judges and six members elected by the National Assembly.</p> <p>(4) The prosecutorial panel consists of 11 members and includes the Prosecutor General, four members elected directly by prosecutors, one member elected directly by the investigating magistrates, and five members elected by the National Assembly.</p> <p>(5) In accordance with their professional context the panels shall:</p> <p>1. appoint, promote, reassign and remove from office judges, prosecutors and investigating magistrates;</p> <p>2. carry out periodic attestations of judges, prosecutors, investigators and administrative heads of the judiciary and shall decide on matters related to acquisition and restoration of tenure;</p> <p>3. impose disciplinary sanctions demotion and dismissal of judges, prosecutors, investigators and administrative heads in the judiciary;</p> <p>4. appoint and dismiss administrative heads of the judiciary;</p> <p>5. resolve matters related to the organization of the activity of the relevant system of judicial bodies;</p> <p>6. perform other powers defined by law.</p>
<p>Чл. 130б. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) (1) Заседанията на пленума на Висшия съдебен съвет се председателстват от министъра на</p>	<p>Art. 130b. (new - SG 100/15) (1) The meetings of the plenum of the Supreme Judicial Council shall be chaired by the Minister of Justice. He shall not participate in the vote.</p>

<p>правосъдието. Той не участва в гласуването.</p> <p>(2) Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет се председателства от председателя на Върховния касационен съд. Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет се председателства от главния прокурор. Министърът на правосъдието може да присъства на заседанията, като не участва в гласуването.</p> <p>(3) Главният инспектор може да присъства на заседанията на пленума на Висшия съдебен съвет и на заседанията на съдийската и прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, като не участва в гласуването.</p>	<p>(2) The judicial panel of the Supreme Judicial Council shall be chaired by the Chairperson of the Supreme Court of Cassation. The prosecutorial panel of the Supreme Judicial Council shall be chaired by Prosecutor General. The Minister of Justice may attend the meetings; however the latter shall not participate in the vote.</p> <p>(3) The chief inspector may attend meetings of the plenum of the Supreme Judicial Council and meetings of judicial and prosecutorial panel of the Supreme Judicial Council, but shall have no voting right.</p>
<p>Чл. 130в. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2006 г., предишен чл. 130а - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Министърът на правосъдието:</p> <p>1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) предлага проект на бюджет на съдебната власт и го внася във Висшия съдебен съвет;</p> <p>2. (отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>3. може да прави предложения за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи;</p> <p>4. участва в организирането на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите.</p> <p>5. (отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p>	<p>Art. 130c. (new, SG 85/03; prev. text of Art. 130a - SG 100/15) The Minister of Justice shall:</p> <p>1. (amend. - SG 100/15) propose a project of the Judiciary's budget and shall introduce it to the Supreme Judicial Council;</p> <p>2. (revoked - SG 100/15)</p> <p>3. be able to make proposals for appointment, elevation, demotion, transfer and dismissal of judges, prosecutors and investigators;</p> <p>4. participate in the organization of the judges, prosecutors and investigators qualification;</p> <p>5. (revoked – SG 12/07)</p>
<p>Чл. 131. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p>	<p>Art. 131. (amend., SG 85/03; amend. – SG 12/07; revoked - SG 100/15)</p>
<p>Чл. 132. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г.) (1) При осъществяване на съдебната власт съдиите, прокурорите и следователите не носят наказателна и гражданска отговорност за техните служебни действия и за постановените от тях актове, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер.</p> <p>(2) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p> <p>(3) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p> <p>(4) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p>	<p>Art. 132. (amend., SG 85/03) (1) In implementing the judicial authority the justices, prosecutors and investigating magistrates shall bear criminal and civil responsibility for their official actions and for the acts rules by them, unless the deed is an indictable deliberate crime.</p> <p>(2) (revoked – SG 12/07).</p> <p>(3) (revoked – SG 12/07).</p> <p>(4) (revoked – SG 12/07).</p>
<p>Чл. 132а. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) (1) Към Висшия съдебен съвет се създава Инспекторат, който се състои от главен инспектор и десет инспектори.</p> <p>(2) Главният инспектор се избира от Народното събрание с мнозинство две трети от народните представители за срок от пет години.</p>	<p>Art. 132a. (new – SG 12/07) (1) An Inspectorate shall be created at the Supreme Judicial Council, consisting of Chief Inspector and ten Inspectors.</p> <p>(2) The Chief Inspector shall be elected by the National Assembly by a majority of two thirds of the members of the National Assembly for a period of five years.</p> <p>(3) The Inspectors shall be elected by the National Assembly following the procedure of para 2 for a period of</p>

<p>(3) Инспекторите се избират от Народното събрание за срок от четири години по реда на ал. 2.</p> <p>(4) Главният инспектор и инспекторите могат да бъдат избирани повторно, но не за два последователни мандата.</p> <p>(5) Бюджетът на Инспектората се приема от Народното събрание в рамките на бюджета на съдебната власт.</p> <p>(6) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Инспекторатът проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции. Инспекторатът извършва проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Главният инспектор и инспекторите при осъществяване на функциите си са независими и се подчиняват само на закона.</p> <p>(7) Инспекторатът действа служебно, по инициатива на граждани, юридически лица или държавни органи, включително на съдии, прокурори и следователи.</p> <p>(8) Инспекторатът представя годишен доклад за дейността си на Висшия съдебен съвет.</p> <p>(9) Инспекторатът отправя сигнали, предложения и доклади до други държавни органи, включително и до компетентните органи на съдебната власт. Инспекторатът предоставя публично информация за дейността си.</p> <p>(10) Условиата и редът за избиране и освобождаване на главния инспектор и на инспекторите, както и организацията и дейността на Инспектората се уреждат със закон.</p>	<p>four years.</p> <p>(4) The Chief Inspector and the Inspectors may be re-elected, but for not more than two consecutive mandates.</p> <p>(5) The budget of the Inspectorate shall be adopted by the National Assembly in the framework of the budget of the judicial power.</p> <p>(6) (amend. and suppl. - SG 100/15) The Inspectorate shall check the activity of the judicial authorities, without affecting the independence of the judges, the court assessors, the prosecutors and the investigators at performing their functions. The Inspectorate shall carry out checks on the integrity and conflict of interest of judges, prosecutors and investigating magistrates, their property declarations and such aimed at establishing actions undermining the prestige of the judiciary, as well as checks related to violation of independence of judges, prosecutors and investigating magistrates. At performing their functions the Chief inspector and the inspectors shall be independent and shall obey the law only.</p> <p>(7) The Inspectorate shall act ex officio, on the initiative of citizens, legal entities or state authorities, including judges, prosecutors and investigators.</p> <p>(8) The Inspectorate shall present annual report on its activity to the Supreme Judicial Council.</p> <p>(9) The Inspectorate shall address signals, proposals and reports to other state authorities, including to the competent judicial authorities. The Inspectorate shall provide information concerning its activity in public.</p> <p>(10) The terms and the procedure of election and discharge of the Chief Inspector and the inspectors, as well as the organisation and the activity of the Inspectorate shall be regulated by a law.</p>
<p>Чл. 133. Организацията и дейността на Висшия съдебен съвет, на съдилищата, на прокурорските и на следствените органи, статутът на съдиите, прокурорите и следователите, условията и редът за назначаване и освобождаване от длъжност на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите, както и за осъществяване на тяхната отговорност се уреждат със закон.</p>	<p>Art. 133. The organisation and the activity of the Supreme Judicial Council, of the courts, the prosecution and the investigation, the status of the justices, prosecutors and investigating magistrates, the conditions and the procedure for the appointment and dismissal of justices, court assessors, prosecutors and investigating magistrates and the materialization of their liability shall be established by law.</p>
<p>Чл. 134. (1) Адвокатурата е свободна, независима и самоуправляваща се. Тя подпомага гражданите и юридическите лица при защитата на</p>	<p>Art. 134. (1) The bar shall be free, independent and autonomous. It shall assist citizens and juridical persons in the defence of their rights and legitimate interests.</p>

<p>техните права и законни интереси.</p> <p>(2) Организацията и редът на дейността на адвокатурата се уреждат със закон.</p>	<p>(2) The organisation and manner of activity of the bar shall be established by law.</p>
<p style="text-align: center;">Глава седма. МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter seven. LOCAL SELF-GOVERNMENT AND LOCAL ADMINISTRATION</p>
<p>Чл. 135. (1) Територията на Република България се дели на общини и области. Териториалното деление и правомощията на столичната община и на другите големи градове се определят със закон.</p> <p>(2) Други административно-териториални единици и органи на самоуправление в тях могат да бъдат създавани със закон.</p>	<p>Art. 135. (1) The territory of the Republic of Bulgaria shall be divided into municipalities and regions. The territorial division and the prerogatives of the capital city and the other major cities shall be established by law.</p> <p>(2) Other administrative territorial units and bodies of self-government shall be establishable by law.</p>
<p>Чл. 136. (1) Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи на местно самоуправление, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението.</p> <p>(2) Границите на общините се определят след допитване до населението.</p> <p>(3) Общината е юридическо лице.</p>	<p>Art. 136. (1) A municipality shall be the basic administrative territorial unit at the level of which self-government shall be practised. Citizens shall participate in the government of the municipality both through their elected bodies of local self-government and directly, through a referendum or a general meeting of the populace.</p> <p>(2) The borders of a municipality shall be established following a referendum of the populace.</p> <p>(3) A municipality shall be a juridical person.</p>
<p>Чл. 137. (1) Самоуправляващите се териториални общности могат да се сдружават за решаване на общи въпроси.</p> <p>(2) Законът създава условия за сдружаване на общините.</p>	<p>Art. 137. (1) Municipalities shall be free to associate in the solution of common matters.</p> <p>(2) The law shall establish conditions conducive to association among municipalities.</p>
<p>Чл. 138. Орган на местното самоуправление в общината е общинският съвет, който се избира от населението на съответната община за срок от четири години по ред, определен със закон.</p>	<p>Art. 138. The body of local self-government within a municipality shall be a municipal council elected directly by the populace for a term of four years by a procedure established by law.</p>
<p>Чл. 139. (1) Орган на изпълнителната власт в общината е кметът. Той се избира от населението или от общинския съвет за срок от</p>	<p>Art. 139. (1) The mayor shall be the body of executive power within a municipality. He shall be elected by the municipal council for a term of four years by a procedure</p>

<p>четири години по ред, определен със закон.</p> <p>(2) В своята дейност кметът се ръководи от закона, актовете на общинския съвет и решенията на населението.</p>	<p>established by law.</p> <p>(2) In his activity a mayor shall be guided by the law, the acts of the municipal council and the decisions of the populace.</p>
<p>Чл. 140. Общината има право на своя собственост, която използва в интерес на териториалната общност.</p>	<p>Art. 140. A municipality shall be entitled to own municipal property, which it shall use to the interest of the territorial community.</p>
<p>Чл. 141. (1) Общината има самостоятелен бюджет.</p> <p>(2) Постоянните финансови източници на общината се определят със закон.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Общинският съвет определя размера на местните данъци при условия, по ред и в границите, установени със закон.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Общинският съвет определя размера на местните такси по ред, установен със закон.</p> <p>(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин подпомага нормалната дейност на общините.</p>	<p>Art. 141. (1) A municipality shall have its own budget.</p> <p>(2) A municipality's permanent sources of revenue shall be established by law.</p> <p>(3) (new – SG 12/07) The Municipal Council shall determine the amount of the local taxes under conditions, following a procedure and in the framework established by a law.</p> <p>(4) (new – SG 12/07) The Municipal Council shall determine the amount of the local fees following a procedure established by a law.</p> <p>(5) (prev. text of para 3 – SG 12/07)The state shall ensure the normal work of the municipalities through budget appropriations and other means.</p>
<p>Чл. 142. Областта е административно-териториална единица за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси.</p>	<p>Art. 142. A region shall be an administrative territorial unit entrusted with the conduct of a regional policy, the implementation of state government on a local level, and the ensuring of harmony of national and local interests.</p>
<p>Чл. 143. (1) Управлението в областта се осъществява от областен управител, подпомаган от областна администрация.</p> <p>(2) Областният управител се назначава от Министерския съвет.</p> <p>(3) Областният управител осигурява провеждането на държавната политика, отговаря за защитата на националните интереси, на законността и на обществения ред и осъществява административен контрол.</p>	<p>Art. 143. (1) Each region shall be governed by a regional governor aided by a regional administration.</p> <p>(2) A regional governor shall be appointed by the Council of Ministers.</p> <p>(3) The regional governor shall ensure the implementation of the state's policy, the safeguarding of the national interests, law and public order, and shall exercise administrative control.</p>

<p>Чл. 144. Централните държавни органи и техните представители по места осъществяват контрол за законосъобразност върху актовете на органите на местното управление само когато това е предвидено със закон.</p>	<p>Art. 144. The central bodies of state and their local representatives shall exercise control over the legality of the acts of the bodies of local government only when authorised to do so by law.</p>
<p>Чл. 145. Общинските съвети могат да оспорват пред съда актовете и действията, с които се нарушават техни права.</p>	<p>Art. 145. A municipal council shall be free to challenge before a court any act which encroaches on its rights.</p>
<p>Чл. 146. Организацията и редът на дейността на органите на местното самоуправление и на местната администрация се определят със закон.</p>	<p>Art. 146. The organisation and the procedures of the bodies of local self-government and local administration shall be established by law.</p>
<p style="text-align: center;">Глава осма. КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД</p>	<p style="text-align: center;">Chapter eight. CONSTITUTIONAL COURT</p>
<p>Чл. 147. (1) Конституционният съд се състои от 12 съдии, една трета от които се избират от Народното събрание, една трета се назначават от президента, а една трета се избират на общо събрание на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд.</p> <p>(2) Мандатът на съдиите от Конституционния съд е 9 години. Те не могат да се избират повторно на тази длъжност. Съставът на Конституционния съд се обновява през три години от всяка квота по ред, определен със закон.</p> <p>(3) За съдии в Конституционния съд се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, най-малко с петнадесетгодишен юридически стаж.</p> <p>(4) Съдиите от Конституционния съд избират председател на съда с тайно гласуване за срок от три години.</p> <p>(5) Положението на член на Конституционния съд е несъвместимо с представителен мандат, със заемане на държавна или обществена длъжност, с членство в политическа партия или синдикат и с упражняването на свободна, търговска или друга платена професионална дейност.</p> <p>(6) Членовете на Конституционния съд се ползват с имунитета на народните представители.</p>	<p>Art. 147. (1) The Constitutional Court shall consist of 12 justices, one-third of whom shall be elected by the National Assembly, one-third shall be appointed by the President, and one-third shall be elected by a joint meeting of the justices of the Supreme Court of Cassation and the Supreme Administrative Court.</p> <p>(2) The justices of the Constitutional Court shall be elected or appointed for a period of nine years and shall not be eligible for re-election or re-appointment. The make-up of the Constitutional Court shall be renewed every three years from each quota, in a rotation order established by law.</p> <p>(3) The justices of the Constitutional Court shall be lawyers of high professional and moral integrity and with at least fifteen years of professional experience.</p> <p>(4) The justices of the Constitutional Court shall elect by secret ballot a Chairman of the Court for a period of three years.</p> <p>(5) The status of a justice of the Constitutional Court shall be incompatible with a representative mandate, or any state or public post, or membership in a political party or trade union, or with the practising of a free, commercial, or any other paid occupation.</p> <p>(6) A justice of the Constitutional Court shall enjoy the same immunity as a Member of the National Assembly.</p>

<p>Чл. 148. (1) Мандатът на съдия в Конституционния съд се прекратява при:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. изтичане на определения срок; 2. подаване на оставка пред Конституционния съд; 3. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление; 4. фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от една година; 5. несъвместимост с длъжности и дейности по чл. 147, ал. 5; 6. смърт. <p>(2) Конституционният съд сменя имунитета и установява фактическата невъзможност на съдиите да изпълняват задълженията си с тайно гласуване и с мнозинство най-малко две трети от всички съдии.</p> <p>(3) При прекратяване на мандата на съдия от Конституционния съд в едномесечен срок на негово място се избира друг от съответната квота.</p>	<p>Art. 148. (1) The mandate of a justice of the Constitutional Court shall expire upon any of the following occurrences:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. the expiry of the term of office; 2. resignation submitted before the Constitutional Court; 3. the enforcement of a prison sentence for a deliberate crime; 4. actual incapacitation which has lasted for more than one year; 5. incompatibility with an office or activity pursuant to Art. 147 para 5. 6. death. <p>(2) The Constitutional Court shall lift a justice's immunity or establish his actual incapacity to perform his duties by a secret ballot requiring a majority of at least two-thirds of the votes of all justices.</p> <p>(3) Should the mandate of a Constitutional Court justice be terminated, a new justice from the same quota shall be appointed or elected within one month.</p>
<p>Чл. 149. (1) Конституционният съд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. дава задължителни тълкувания на Конституцията; 2. произнася се по искане за установяване на противоконституционност на законите и на другите актове на Народното събрание, както и на актовете на президента; 3. решава спорове за компетентност между Народното събрание, президента и Министерския съвет, както и между органите на местно самоуправление и централните изпълнителни органи; 4. произнася се за съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията преди ратификацията им, както и за съответствие на законите с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е 	<p>Art. 149. (1) The Constitutional Court shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. provide binding interpretations of the Constitution; 2. rule on challenges to the constitutionality of the laws and other acts passed by the National Assembly and the acts of the President; 3. rule on competence suits between the National Assembly, the President and the Council of Ministers, and between the bodies of local self-government and the central executive branch of government; 4. rule on the compatibility between the Constitution and the international instruments concluded by the Republic of Bulgaria prior to their ratification, and on the compatibility of domestic laws with the universally recognised norms of international law and the international instruments to which Bulgaria is a party; 5. rule on challenges to the constitutionality of political parties and associations; 6. rule on challenges to the legality of the election of the President and Vice President; 7. rule on challenges to the legality of an election of a Member of the National Assembly; 8. rule on impeachment by the National Assembly against the President or the Vice President.

<p>страна;</p> <p>5. произнася се по спорове за конституционността на политическите партии и сдружения;</p> <p>6. произнася се по спорове за законността на избора за президент и вицепрезидент;</p> <p>7. произнася се по спорове за законността на избора на народен представител;</p> <p>8. произнася се по обвинения, повдигнати от Народното събрание срещу президента и вицепрезидента.</p> <p>(2) Със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд.</p>	<p>(2) No authority of the Constitutional Court shall be vested or suspended by law.</p>
<p>Чл. 150. (1) Конституционният съд действа по инициатива най-малко на една пета от народните представители, президента, Министерския съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор. Спорове за компетентност по т. 3 на ал. 1 от предходния член могат да се повдигат и от общинските съвети.</p> <p>(2) Когато установят несъответствие между закона и Конституцията, Върховният касационен съд или Върховният административен съд спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Омбудсманът може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Висшият адвокатски съвет може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите.</p>	<p>Art. 150. (1) The Constitutional Court shall act on an initiative from not fewer than one-fifth of all Members of the National Assembly, the President, the Council of Ministers, the Supreme Court of Cassation, the Supreme Administrative Court or the Chief Prosecutor. A challenge to competence pursuant to para 1 subpara 3 of the preceding Art. may further be filed by a municipal council.</p> <p>(2) Should it find a discrepancy between law and the Constitution, the Supreme Court of Cassation or the Supreme Administrative Court shall suspend the proceedings on a case and shall refer the matter to the Constitutional Court.</p> <p>(3) (new – SG 27/06) The ombudsman may approach the Constitutional Court by a claim for establishment of an unconstitutional law which violates the rights and the freedoms of the citizens.</p> <p>(4) (new - SG 100/15) The Supreme Bar Council may refer to the Constitutional Court a request for declaring as unconstitutional an Act which violates rights and freedoms of citizens.</p>
<p>Чл. 151. (1) Конституционният съд постановява решенията си с мнозинство повече от половината от всички съдии.</p> <p>(2) Решенията на Конституционния съд се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им. Решението влиза в сила три дни</p>	<p>Art. 151. (1) A ruling of the Constitutional Court shall require a majority of more than half of the votes of all justices.</p> <p>(2) Rulings of the Constitutional Court shall be promulgated in State Gazette within 15 days from the date on which they are issued. A ruling shall come into force three days after its promulgation. Any act found to be unconstitutional shall cease to apply as of the date on which</p>

<p>след обнародването му. Актът, обявен за противоконституционен, не се прилага от деня на влизането на решението в сила.</p> <p>(3) Частта от закона, която не е обявена за неконституционна, запазва действието си.</p>	<p>the ruling shall come into force.</p> <p>(3) Any portion of a law which is not ruled unconstitutional shall remain in force.</p>
<p>Чл. 152. Организацията и редът на дейността на Конституционния съд се определят със закон.</p>	<p>Art. 152. The organisation and the manner of proceeding of the Constitutional Court shall be established by law.</p>
<p style="text-align: center;">Глава девета. ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА. ПРИЕМАНЕ НА НОВА КОНСТИТУЦИЯ</p>	<p style="text-align: center;">Chapter nine. AMENDMENTS TO THE CONSTITUTION ADOPTION OF A NEW CONSTITUTION</p>
<p>Чл. 153. Народното събрание може да изменя и допълва всички разпоредби на Конституцията с изключение на тези, предоставени в правомощията на Великото народно събрание.</p>	<p>Art. 153. The National Assembly shall be free to amend all provisions of the Constitution except those within the prerogatives of the Grand National Assembly.</p>
<p>Чл. 154. (1) Правото на инициатива за изменение и допълнение на Конституцията принадлежи на една четвърт от народните представители и на президента.</p> <p>(2) Предложението се разглежда от Народното събрание не по-рано от един месец и не по-късно от три месеца след постъпването му.</p>	<p>Art. 154. (1) The initiative to introduce a constitutional amendment bill shall belong to one quarter of the Members of the National Assembly and to the President.</p> <p>(2) An amendment bill shall be debated by the National Assembly not earlier than one month and not later than three months from the date on which it is introduced.</p>
<p>Чл. 155. (1) Народното събрание приема закон за изменение или допълнение на Конституцията с мнозинство три четвърти от всички народни представители на три гласувания в различни дни.</p> <p>(2) Ако предложението получи по-малко от три четвърти, но не по-малко от две трети от гласовете на всички народни представители, предложението се поставя за ново разглеждане не по-рано от два и не по-късно от пет месеца. При новото разглеждане предложението се приема, ако за него са гласували не по-малко от две трети от всички народни представители.</p>	<p>Art. 155. (1) A constitutional amendment shall require a majority of three quarters of the votes of all Members of the National Assembly in three ballots on three different days.</p> <p>(2) A bill which has received less than three quarters but more than two-thirds of the votes of all Members shall be eligible for reintroduction after not fewer than two months and not more than five months. To be passed at this new reading, the bill shall require a majority of two-thirds of the votes of all Members.</p>
<p>Чл. 156. Законът за изменение или допълнение на Конституцията се подписва и се обнародва от председателя на Народното събрание</p>	<p>Art. 156. An amendment to the Constitution shall be signed and promulgated in State Gazette by the Chairman of the Grand National Assembly within seven days of being passed.</p>

<p>в "Държавен вестник" в седемдневен срок от приемането му.</p>	
<p>Чл. 157. Великото народно събрание се състои от 400 народни представители, избрани по общия ред.</p>	<p>Art. 157. A Grand National Assembly shall consist of 400 Members elected by the generally established procedure.</p>
<p>Чл. 158. Великото народно събрание:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. приема нова Конституция; 2. решава въпроса за изменение територията на Република България и ратифицира международни договори, предвиждащи такива изменения; 3. решава въпросите за промени във формата на държавно устройство и на държавно управление; 4. решава въпросите за изменение на чл. 5, ал. 2 и 4 и на чл. 57, ал. 1 и 3 от Конституцията; 5. решава въпросите за изменение и допълнение на глава девета от Конституцията. 	<p>Art. 158. A Grand National Assembly shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. adopt a new Constitution; 2. resolve on any changes in the territory of the Republic of Bulgaria and ratify any international instrument envisaging such a change. 3. resolve on any changes in the form of state structure or form of government; 4. resolve on any amendment to Art. 5 para 2 and 4 and Art. 57 para 1 and 3 of this Constitution; 5. resolve on any amendment to Chapter Nine of the Constitution.
<p>Чл. 159. (1) Правото на инициатива по предходния член имат най-малко една втора от народните представители и президентът.</p> <p>(2) Проектът за нова Конституция или за изменение на действащата, както и за промени в територията на страната по чл. 158 се разглежда от Народното събрание не по-рано от два месеца и не по-късно от пет месеца след внасянето му.</p>	<p>Art. 159. (1) Only the President or at least half of the Members of the Grand National Assembly have the right to introduce an amendment bill pursuant to the preceding Article.</p> <p>(2) The draft of a new constitution or a proposed amendment to the existing Constitution, and any bill to introduce a change in the territory of the country pursuant to Art. 158 shall be debated by the National Assembly not earlier than two months and not later than five months from the date on which it is introduced.</p>
<p>Чл. 160. (1) Народното събрание решава да се произведат избори за Велико народно събрание с мнозинство две трети от общия брой на народните представители.</p> <p>(2) Президентът насрочва избори за Велико народно събрание в тримесечен срок от решението на Народното събрание.</p> <p>(3) С произвеждането на избори за Велико народно събрание пълномощията на Народното събрание се прекратяват.</p>	<p>Art. 160. (1) A resolution by the National Assembly announcing elections for a Grand National Assembly shall require a majority of two-thirds of the votes of all Members.</p> <p>(2) The President shall schedule the elections for a Grand National Assembly within three months of the National Assembly's resolution being passed.</p> <p>(3) The mandate of the National Assembly shall expire with the holding of the elections for a Grand National Assembly.</p>
<p>Чл. 161. Великото народно събрание приема решение по внесените проекти с мнозинство</p>	<p>Art. 161. To pass a bill, the Grand National Assembly shall require a majority of two thirds of the votes of all Members, in three ballots on three different days.</p>

две трети от всички народни представители на три гласувания в различни дни.	
<p>Чл. 162. (1) Великото народно събрание решава само тези въпроси от Конституцията, за които е избрано.</p> <p>(2) В неотложни случаи Великото народно събрание изпълнява функциите и на Народно събрание.</p> <p>(3) Правомощията на Великото народно събрание се прекратяват, след като то се произнесе окончателно по въпросите, за които е избрано. В този случай президентът насрочва избори по реда, определен със закон.</p>	<p>Art. 162. (1) A Grand National Assembly shall resolve only on the constitutional amendment bills for which it has been elected.</p> <p>(2) In an emergency, a Grand National Assembly shall further perform the functions of a National Assembly.</p> <p>(3) The prerogatives of a Grand National Assembly shall expire after it resolves on all matters for which it has been elected. The President shall then schedule elections by a procedure established by law.</p>
Чл. 163. Актовете на Великото народно събрание се подписват и обнародват от неговия председател в седемдневен срок от приемането им.	Art. 163. An Act of the Grand National Assembly shall be signed and promulgated in State Gazette by the Assembly's Chairman within seven days of it being passed.
Глава десета. ГЕРБ, ПЕЧАТ, ЗНАМЕ, ХИМН, СТОЛИЦА	Chapter ten. COAT OF ARMS, SEAL, FLAG, ANTHEM, CAPITAL
Чл. 164. Гербът на Република България е изправен златен лъв на тъмночервено поле във формата на щит.	Art. 164. The coat of arms of the Republic of Bulgaria shall depict a gold lion rampant on a dark gules shield.
Чл. 165. На държавния печат е изобразен гербът на Република България.	Art. 165. The state seal shall depict the coat of arms of the Republic of Bulgaria.
Чл. 166. Знамето на Република България е трицветно: бяло, зелено и червено, поставени водоравно отгоре надолу.	Art. 166. The flag of the Republic of Bulgaria shall be a tricolour: white, green, and red from top, placed horizontally.
Чл. 167. Редът, по който се полага държавният печат и се издига националното знаме, се определя със закон.	Art. 167. The rules for the placing of the state seal and the raising of the national flag shall be established by law.
Чл. 168. Химн на Република България е песента "Мила Родино".	Art. 168. The National Anthem of the Republic of Bulgaria shall be the song "Mila Rodino".
Чл. 169. Столица на Република България е град София.	Art. 169. The Republic of Bulgaria shall have for its capital the City of Sofia.
Преходни и Заключителни разпоредби	Transitional and concluding provisions
§ 1. (1) След приемането на Конституцията Великото народно събрание се саморазпуска.	§ 1. (1) The Grand National Assembly shall dissolve itself after the adoption of the Constitution.

<p>(2) Великото народно събрание продължава да изпълнява функциите на Народно събрание до избиране на ново Народно събрание. В този срок то приема закони за избиране на Народно събрание, на президент, на органи на местно самоуправление, както и други закони. В същия срок се образуват Конституционният съд и Висшият съдебен съвет.</p> <p>(3) На първото заседание на Народното събрание след влизането в сила на Конституцията народните представители, президентът, вицепрезидентът и членовете на Министерския съвет полагат предвидената в тази Конституция клетва.</p>	<p>(2) The Grand National Assembly shall continue to function as a National Assembly until the election of a new National Assembly. Within this term, it shall pass bills for the election of a new National Assembly, a President, bodies of local self-government, and other bills. The Constitutional Court and the Supreme Judicial Council shall be established within the same term.</p> <p>(3) The Members of the National Assembly, the President, the Vice President and the members of the Council of Ministers shall swear the oath established by this Constitution at the first session of the National Assembly following the coming into force of this Constitution.</p>
<p>§ 2. До избирането на Върховния касационен съд и Върховния административен съд техните правомощия по чл. 130, ал. 3 и чл. 147, ал. 1 от Конституцията се упражняват от Върховния съд на Република България.</p>	<p>§ 2. Pending the election of a Supreme Court of Cassation and a Supreme Administrative Court, their prerogatives pursuant to Art. 130 para 3 and Art. 147 para 1 of the Constitution shall be exercised by the Supreme Court of the Republic of Bulgaria.</p>
<p>§ 3. (1) Разпоредбите на заварените закони се прилагат, ако не противоречат на Конституцията.</p> <p>(2) В едногодишен срок от влизане на Конституцията в сила Народното събрание отменя тези разпоредби на заварените закони, които не са отменени по силата на непосредственото действие по чл. 5, ал. 2 на Конституцията.</p> <p>(3) Народното събрание в срок от три години приема законите, които изрично са посочени в Конституцията.</p>	<p>§ 3. (1) The provisions of the existing laws shall be applicable on condition that they do not contravene the Constitution.</p> <p>(2) Within a year from this Constitution's coming into force, the National Assembly shall rescind those provisions of the existing laws which have not been rescinded by virtue of the direct force of the Constitution pursuant to its Art. 5 para 2.</p> <p>(3) The laws required expressly by this Constitution shall be passed by the National Assembly within three years.</p>
<p>§ 4. Определената с Конституцията организация на съдебната власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони, които трябва да бъдат приети в срока по § 3, ал. 2.</p>	<p>§ 4. The organisation of the judicial branch of government established by the Constitution shall come into force following the passing of the new structural and procedural laws within the term established by § 2 of para 2.</p>
<p>§ 5. Съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми, ако в тримесечен срок от образуването на Висшия съдебен съвет той не постанови, че не са налице необходимите професионални качества.</p>	<p>§ 5. Justices, prosecutors and investigating magistrates shall become unsubstutable if within three months of its formation the Supreme Judicial Council does not rule that they lack the necessary professional merits.</p>
<p>§ 6. До създаване на нова законодателна уредба за Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската</p>	<p>§ 6. Pending the passing of new legislation concerning Bulgarian National Television, Bulgarian National Radio and the Bulgarian News Agency, the National</p>

<p>телеграфна агенция Народното събрание осъществява правомощията, които Великото народно събрание има по отношение на тези национални институции.</p>	<p>Assembly shall practise the prerogatives vested in the Grand National Assembly with respect to these national institutions.</p>
<p>§ 7. (1) Изборите за Народно събрание и за местни органи на самоуправление се произвеждат в срок до три месеца след саморазпускането на Великото народно събрание. Датата на изборите се определя от президента в съответствие с правомощията му по чл. 98, т. 1 от Конституцията.</p> <p>(2) Изборите за президент и вицепрезидент се провеждат в срок до три месеца след избирането на Народно събрание.</p> <p>(3) До избирането на президент и вицепрезидент председателят (президентът) и заместник-председателят (заместник-президентът) изпълняват функциите на президент и вицепрезидент по тази Конституция.</p>	<p>§ 7. (1) Elections for a National Assembly and bodies of local self-government shall be held within three months of the self-dissolution of the Grand National Assembly. The date of the elections shall be scheduled by the President in accordance with his prerogatives pursuant to Art. 98 subpara 1 of the Constitution.</p> <p>(2) The elections for a President and a Vice President shall be held within three months after the elections for a National Assembly.</p> <p>(3) Pending the election of a President and a Vice President, their functions established by this Constitution shall be performed by the Chairman (President) and the Vice Chairman (Vice President).</p>
<p>§ 8. Правителството продължава да изпълнява функциите си по тази Конституция до образуването на ново правителство.</p>	<p>§ 8. The government shall continue to perform its functions pursuant to this Constitution until the formation of a new government.</p>
<p>§ 9. Тази Конституция влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник" от председателя на Великото народно събрание и отменя Конституцията на Република България, приета на 18 май 1971 г. (обн., ДВ, бр. 39 от 1971 г.; изм., бр. 6 от 1990 г.; изм. и доп., бр. 29 от 1990 г.; изм., бр. 87, 94 и 98 от 1990 г.; попр., бр. 98 от 1990 г.).</p>	<p>§ 9. This Constitution shall enter into force on the day on which it is promulgated in State Gazette by the Chairman of the Grand National Assembly, and shall supersede the Constitution of the Republic of Bulgaria adopted on May 18th, 1971 (Promulgated in State Gazette No 39/1971; amended in SG Nos. 6/1990, 29/1990, 87/1990, 94/1990, 98/1990, corrected in SG No. 98/1990).</p> <p>This Constitution was submitted to a vote and duly adopted by the Grand National Assembly on July 12th, 1991.</p>
<p>Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	<p>Transitional and concluding provisions (SG 85/03)</p>
<p>(ОБН. - ДВ, БР. 85 ОТ 2003 Г.)</p> <p>§ 4. (1) Народното събрание в срок от три месеца от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България приема законите, които се отнасят до прилагането на тези изменения и допълнения.</p> <p>(2) Висшият съдебен съвет в срок от три месеца от влизането в сила на § 1, т. 3 назначава административните ръководители в органите на съдебната власт.</p>	<p>§ 4. (1) The National Assembly, within three months from the enactment of the Law for amendment and supplement of the Constitution of the Republic of Bulgaria, shall adopt the laws regarding the implementation of these amendments and supplements.</p> <p>(2) The Supreme Judicial Council, within three months from the enactment of § 1, item 3 (art. 129, para 5) shall appoint the administrative heads of the bodies of the judicial authority.</p>

<p>§ 5. Административните ръководители в органите на съдебната власт, които са заемали съответната ръководна длъжност повече от пет години до влизането в сила на този закон, могат да бъдат назначавани на същата длъжност само за един мандат.</p>	<p>§ 5. The administrative heads of the bodies of the judicial authority who have occupied the respective position for a period of more than five years may be appointed to the same position for only one mandate.</p>
<p>§ 6. Съдиите, прокурорите и следователите, които към момента на влизане в сила на този закон не са навършили тригодишен стаж на заеманата от тях длъжност, стават несменяеми при условията на § 1, т. 1 от този закон.</p>	<p>§ 6. The justices, prosecutors and investigating magistrates who, by the moment of enactment of this law, have not completed three years of practice at the positions occupied by them shall become unsubstitutable under the conditions of § 1, item 1 (art. 129, para 3) of this law.</p>
<p>§ 7. Параграф 1, т. 3 влиза в сила от 1 януари 2004 г.</p>	<p>§ 7. Paragraph 1, item 3 shall enter into force on January 1, 2004. The law was adopted by the 39th National Assembly on September 24, 2003 and was affixed with the official seal of the National Assembly.</p>
<p align="center">Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	<p align="center">Concluding provisions (SG 18/05)</p>
<p>(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2005 Г.)</p> <p>§ 7. Параграф 2 влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз и не се прилага към заварените международни договори.</p>	<p>§ 7. Paragraph 2 /art. 22/ shall enter into force from the date of entering into force of the Agreement for accession of the Republic of Bulgaria to the European Union and it shall not apply to the existing international agreements. The law was passed by the 39th National Assembly on February 18, 2005 and was affixed with the official seal of the National Assembly.</p>
<p align="center">Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	<p align="center">Concluding provisions TO THE LAW OF AMENDMENT AND SUPPLEMENT OF THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA</p>
<p>(ОБН. - ДВ, БР. 12 ОТ 2007 Г.)</p> <p>§ 12. Народното събрание в срок до една година от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България приема законите, които се отнасят до прилагането на тези изменения и допълнения.</p>	<p>(PROM. – SG 12/07)</p> <p>§ 12. Within a period of one year from the entry into force of the Law of Amendment and Supplement of the Constitution of the Republic of Bulgaria, the National Assembly shall pass the laws, which refer to the implementation of these amendments and supplements.</p>
<p>§ 13. Параграфи 1 и 2 влизат в сила от 1 януари 2008 г.</p>	<p>§ 13. Paragraphs 1 and 2 shall enter into force from the 1st of January 2008.</p>

<p align="center">Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	<p align="center">Transitional and concluding provisions TO THE ACT AMENDING AND SUPPLEMENTING THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA</p>
<p align="center">(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2015 Г.)</p> <p>§ 9. Народното събрание в срок до три месеца от влизането в сила на този закон приема законите, които се отнасят до прилагането на чл. 130а и 130б.</p>	<p>§ 9. Within three months of entry into force of this Act the National Assembly shall pass the acts relating to the application of Art. 130a and 130b.</p>
<p>§ 10. Изборните членове на Висшия съдебен съвет към датата на влизането в сила на този закон довършват мандата си.</p>	<p>§ 10. By the date of entry into force of this Act the elected members of the Supreme Judicial Council shall complete their mandate.</p>
<p>§ 11. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 130а и 130б, Висшият съдебен съвет разпределя членовете на съвета, избрани от Народното събрание, в съдийската и прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.</p> <p>(2) В случай че в срока по ал. 1 Висшият съдебен съвет не разпредели членовете, избрани от Народното събрание, в съдийската и прокурорската колегия, Народното събрание ги разпределя с решение.</p>	<p>§ 11. (1) Within one month from entry into force of the acts relating to the application of Art. 130a and 130b, the Supreme Judicial Council shall allocate the Council members elected by the National Assembly in the judicial and prosecutorial panel of the Supreme Judicial Council.</p> <p>(2) Where the Supreme Judicial Council fails to allocate the members elected by the National Assembly in the judicial and prosecutorial panel within the time limit under para 1, the National Assembly shall allocate them by a resolution.</p>